

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA V OSTRAVĚ
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Financování výstavby jižní větve veřejné kanalizace města Šenov

Financing of the Public Canalization South Branch Building in the Town of Šenov

Student: Martina Šmídová

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Jiří Bečica

Ostrava 2008

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci včetně všech příloh vypracovala samostatně a uvedla v seznamu literatury všechny použité literární a odborné zdroje“.

V Ostravě dne 25. dubna 2008

.....
Martina Šmídová

OBSAH

ÚVOD.....	1
1 CHARAKTERISTIKA HOSPODAŘENÍ OBCÍ A HOSPODAŘENÍ MĚSTA ŠENOV ..	3
1.1 Územní samospráva.....	3
1.2 Působnost obcí.....	4
1.3 Finanční systém na úrovni obcí	5
1.3.1 Zásady finančního systému obcí.....	6
1.4 Rozpočet a mimorozpočtové fondy	7
1.4.1 Rozpočet obcí	8
1.4.2 Mimorozpočtové fondy	10
1.5 Rozpočtový proces na úrovni obce.....	11
1.5.1 Návrh rozpočtu	11
1.5.2 Projednání a schválení rozpočtu	12
1.5.3 Plnění rozpočtu	12
1.5.4 Kontrola rozpočtu a závěrečný účet	13
1.6 Hospodaření města Šenov	13
2 ZDROJE OBCÍ K FINANCOVÁNÍ VÝSTAVBY VEŘEJNÉ KANALIZACE	17
2.1 Vodní hospodářství.....	17
2.1.1 Směrnice o čištění městských odpadních vod	18
2.1.2 Legislativa vodního hospodářství.....	19
2.1.3 Vodohospodářské orgány	19
2.1.4 Kanalizace v Moravskoslezském kraji	21
2.2 Financování veřejné kanalizace.....	22
2.3 Vlastní zdroje.....	23
2.4 Cizí zdroje.....	24
2.4.1 Obligace.....	25
2.4.2 Úvěry	25
2.4.3 Finanční leasing.....	26
2.4.4 Návrtné finanční výpomoci	26
2.4.5 Dotace	27
2.5 Dotace pro výstavbu veřejné kanalizace	27
2.5.1 Dotace Moravskoslezského kraje	28
2.5.2 Státní fond životního prostředí	29

2.5.4	Evropský fond regionálního rozvoje	30
2.5.5	Fond soudržnosti EU	32
3	NÁVRH FINANCOVÁNÍ VÝSTAVBY JIŽNÍ VĚTVE KANALIZACE MĚSTA	
	ŠENOV	33
3.1	Veřejná kanalizace „Sever“	33
3.3	Veřejná kanalizace „Jih“	35
3.3.1	Současný stav jižní části města Šenov.....	35
3.3.2	Projektová dokumentace a dopady na životní prostředí	35
3.4	Typy zdrojů pro financování investiční akce	37
3.4.1	Financování kanalizace z vlastních zdrojů	37
3.4.2	Financování kanalizace prostřednictvím úvěru	37
3.4.3	Financování kanalizace prostřednictvím dotace	38
3.5	Varianty řešení.....	39
3.5.1	Varianta A.....	39
3.5.2	Varianta B.....	39
3.5.3	Varianta C.....	40
	ZÁVĚR.....	41
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	
	SEZNAM ZKRATEK	
	SEZNAM PŘÍLOH	

ÚVOD

Základním zákonem České republiky je Ústava ČR, ze které vyplývá postavení územních samosprávných celků. Základním článkem územní samosprávy jsou obce a kraje. Obce vymezuje zákon č. 128/2000 Sb., o obcích a kraje, neboli vyšší územní samosprávné celky, vymezuje zákon č. 129/2000 Sb., o krajích.

Obce lze charakterizovat jako společenství občanů, které tvoří územní celek s vlastními hranicemi a s vlastním majetkem. Obec je tedy základním článkem celé soustavy státní správy a samosprávy a je ze zákona vybavena nezávislými kompetencemi, pravomocemi a odpovědností při zajišťování úkolů, které jsou jí svěřeny.

Tato bakalářská práce je zaměřena právě na jednu z obcí, a to na město Šenov, které dlouhodobě řeší problematiku financování výstavby veřejné kanalizace. Obyvatelé České republiky se soustřeďují do menších obcí, které jsou v blízkosti velkých měst, což vyvolává potřebu rozšiřování vodohospodářské infrastruktury a zejména intenzifikaci stávajících čistíren odpadních vod, které nejsou dostatečně kapacitní. Město Šenov územně spadá pod Moravskoslezský kraj a má cca 5 500 obyvatel. Vodní hospodářství je důležitou složkou technické infrastruktury, která podmiňuje další rozvoj jeho území. Pro město Šenov je prvořadé zásobování pitnou vodou a stupeň napojení obyvatel na veřejnou kanalizaci.

Vodní hospodářství je činnost, která plní nezastupitelnou úlohu národního hospodářství, a která směřuje k ochraně a rozvoji vodních zdrojů a k ochraně před škodlivými účinky vod. Výkon státní správy na úseku vodního hospodářství upravuje zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů a Státní správu na úseku vodovodů a kanalizací upravuje zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Podle zákona o vodách vykonávají státní správu ve vodním hospodářství vodoprávní úřady a Česká inspekce životního prostředí. Vodoprávními úřady jsou obecní úřady, újezdní úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, krajské úřady, ministerstva a státní podniky povodí.

Tato bakalářská práce se snaží poukázat především na to, že obce nejsou schopny ze svých vlastních zdrojů financovat veškeré náklady na velké investiční akce.

Hypotézou bakalářské práce je, že město Šenov není schopné financovat výstavbu jižní větve veřejné kanalizace z vlastních finančních prostředků bez použití dotací.

Cílem bakalářské práce je navrhnout možnosti financování výstavby jižní větve veřejné kanalizace města Šenov, které by co nejméně zatížilo rozpočet obce při její realizaci.

K řešení bakalářské práce bude použita metoda analýzy rozpočtu obce, komparace jednotlivých zdrojů financování a výsledné řešení je navrženo ve variantách.

Bakalářská práce je rozdělena do tří kapitol. První kapitola pojednává o obecném hospodaření obcí, finančním systému obcí a rozpočtovém procesu na úrovni obcí a zaměří se na hospodaření města Šenov. V druhé kapitole jsou popsány možnosti zdrojů k financování výstavby veřejné kanalizace, tedy vlastní zdroje a cizí zdroje. Poslední kapitola popisuje současný stav veřejné kanalizace ve městě Šenov a uvádí konkrétní možnosti a návrhy financování výstavby jižní větve veřejné kanalizace ve městě Šenov. V poslední kapitole jsou také vytvořeny tři varianty řešení financování veřejné kanalizace.

1 CHARAKTERISTIKA HOSPODAŘENÍ OBCÍ

A HOSPODAŘENÍ MĚSTA ŠENOV

Podle Ústavy ČR jsou obce vždy součástí vyššího územního samosprávného celku. Kraje, jako vyšší územně samosprávné celky, byly zřízeny zákonem č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územně samosprávných celků a účinnost tohoto zákona nastala od roku 2000, kdy na podzim v roce 2000 proběhly první volby do krajských zastupitelstev a krajské úřady začaly plnit svou činnost od roku 2001. Obce i kraje jsou samostatně spravovány zastupitelstvy, která realizují samostatnou působnost obce nebo kraje. Z hlediska státní správy se obce, které jsou pověřené širší působností státní správy, označují jako obce s pověřeným obecním úřadem (neoficiálně se označují také jako obce II. stupně) a obce s ještě větším rozsahem působnosti jsou nazývány jako obce s rozšířenou působností (neoficiálně také obce III. stupně a ve všech případech jde o města). Město je titul udělovaný za stanovených podmínek předsedou Poslanecké sněmovny. V České republice je k listopadu 2007 celkem 594 měst a patří mezi ně právě i město Šenov.

1.1 Územní samospráva

Základním článkem územní samosprávy je obec (také jako základní územní samosprávní celek) a vyšší územní samosprávný celek je kraj. Obce a kraje, které jsou charakterizovány jako veřejnoprávní korporace¹, mohou mít vlastní majetek a mohou hospodařit podle vlastního rozpočtu. Konkrétněji jsou podmínky fungování municipálního (obecního) a krajského finančního systému definovány - v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), v zákoně č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), v zákoně č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů a v zákoně č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní - ve znění pozdějších předpisů.

Územní samospráva zabezpečuje řadu úkolů, avšak nejdůležitější jsou úkoly ekonomické povahy, tzn. zabezpečování různých druhů veřejných statků. Důležitým nástrojem k zajišťování úkolů územní samosprávy jsou rozpočty jednotlivých článků územní samosprávy, popř. další mimorozpočtové účelové fondy.

---

¹ Korporace - je právnická osoba a subjekt veřejného práva s vlastní právní způsobilostí a členy, který může plnit úkoly veřejné správy.

V roce 2007 vstoupil do svého plného fungování nový článek soustavy územních rozpočtů - Regionální rady regionů soudržnosti, které vznikly k 1. 7. 2006 v návaznosti na novelu zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. Regionální rady plní úkoly řídicích orgánů regionálních operačních programů a jejich prostřednictvím jsou čerpány finanční prostředky poskytované orgány Evropských společenství na regionální rozvoj.

Mezi rozpočty územních samosprávných celků se tedy řadí rozpočty krajů, obcí, dobrovolných svazků obcí a rozpočty regionálních rad regionů soudržnosti. Rozpočty územních samosprávných celků byly pro rok 2007, koncipovány jako rozpočty schodkové (kraje hospodařily se schodkem 2 mld. Kč a obce se schodkem 4,7 mld. Kč). V souladu se zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů ve znění pozdějších předpisů, musí být schodek uhrazen buď finančními prostředky z minulých let nebo smluvně zabezpečenou půjčkou, úvěrem, návratnou finanční výpomocí nebo výnosem z prodeje vlastních dluhopisů. Rozhodnutí o tom, který z těchto zdrojů bude použit, je v pravomoci zastupitelstev krajů a obcí.²

1.2 Působnost obcí

Obec je jako základní samosprávný celek samostatným ekonomickým subjektem, tedy právnickou osobou s právní subjektivitou³. Má vlastní majetek, se kterým hospodáří a má tedy vymezenou finanční suverenitu. Může být účastníkem všech smluvních vztahů, jenž připouští zákon, může o těchto vztazích rozhodovat a je zodpovědná za důsledky svých vlastních rozhodnutí. Všechny tyto činnosti obec vykonává ve stanovené kompetenci. Podle zákonů jsou rozlišovány dvě kompetence - působnosti obce, a to samostatná a přenesená působnost obce.

Samostatná působnost obce vychází z potřeb obce a je vyjádřena právem na samosprávu, přičemž samospráva je definována jako veřejná správa⁴ uskutečňována jinými veřejnoprávními subjekty než státem, tedy subjekty mající korporativní charakter označované jako veřejnoprávní korporace. Do samostatné působnosti obce patří např. schvalování programu rozvoje obce, územního plánu obce a regulačního plánu, zřizování příspěvkových organizací a organizačních složek obce, zakládání obchodních společností a dalších

---

² Čerpáno z internetových stránek Ministerstva financí, dostupné na www.mfcr.cz.

³ Právní subjektivita – je schopnost subjektu být nositelem práv a povinností.

⁴ Veřejná správa – správa veřejných záležitostí, která se realizuje jako projev výkonné moci ve státě a člení se na státní správu a samosprávu.

právnických osob, vydávání obecně závazných vyhlášek atd. Obec v samostatné působnosti v rámci svého územního obvodu dále zajišťuje, vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a uspokojování potřeb svých občanů. Zejména se jedná o potřeby v oblasti bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby vzdělávání a ochrany veřejného pořádku.

Do **přenesené působnosti** obce pak náleží ty úkoly, které obec plní pro stát. To znamená, že některé úkony státní správy jsou decentralizovány (přeneseny) na obce. A to z toho důvodu, že obce jsou nejbližší občanům, a stát se snaží dosáhnout nejvýznamnějšího cíle, tj. dosažení vyšší hospodárnosti. Přenesenou působnost vykonává obecní úřad ve správním obvodu obce a prostřednictvím této přenesené působnosti vydává příslušná nařízení obce. Samozřejmě rozsah této přenesené působnosti je vymezen zákonem. Jedná se např. o výkon státní správy na úseku hospodaření s byty, školství, dopravy a silničního hospodářství, obrany státu, všeobecné vnitřní správy, energetiky, kultury atd.

1.3 Finanční systém na úrovni obcí

Finanční systém obcí je tvořen jejich územním rozpočtem, který je součástí rozpočtové soustavy a mimorozpočtovými fondy. Celkové finanční hospodaření a zejména jeho rozsah je ovlivněn velikostí obce, počtem obyvatel, charakterem a vyspělostí místní ekonomiky i dalšími faktory. O sestavování rozpočtu obcí a o mimorozpočtových fondech obcí rozhoduje zastupitelstvo obce. Sestavení rozpočtu a hospodaření podle tohoto je pro každou obec v průběhu rozpočtového období ze zákona povinné, avšak vytváření mimorozpočtových fondů a jejich využití v systému financování potřeb si určuje obec sama.

Místní orgány používají své rozpočty, jak v rámci samostatné působnosti tak i v rámci přenesené působnosti, jako nástroje pro zabezpečování veřejných statků na principu nenávratnosti, neekvivalentnosti a nedobrovolnosti.

Protože je zabezpečování veřejných statků jednou z hlavních a zásadních činností obcí, je vhodné věnovat jim pozornost a blíže je charakterizovat jako takové. Veřejné statky jsou statky nebo služby, které jsou více či méně užitečné celé společnosti, tedy jsou spotřebovávány kolektivně a neprocházejí trhem. Jsou rozlišeny na veřejné statky čisté a smíšené. Pro čisté veřejné statky je charakteristická jejich kolektivní spotřeba, nedělitelnost spotřeby, nevylučitelnost ze spotřeby, nemožnost určení spotřeby cenou a nedělitelnost kvality veřejného statku. Smíšené veřejné statky jsou taktéž statky kolektivní spotřeby, avšak

liší se tím, že není dělitelná kvalita a také tím, že je možné určit podíl jednotlivce na jejich spotřebě a tudíž lze i stanovit uživatelský poplatek, který je konstruovaný na neziskovém principu. Veřejné statky na municipální úrovni (jak v rámci samostatné působnosti, tak v přenesené působnosti) lze rozlišovat na statky:

- a) **upřednostněné**, kdy stát rozhoduje o jejich produkci, o poskytování a spotřebě, přičemž ústřední vláda může kontrolovat rozsah a kvalitu (např. školství, zdravotnictví),
- b) **národní** veřejné statky, ze kterých nemají prospěch jen obyvatelé dané obce, ale i ostatní obyvatelé (např. výstavba a údržba silnic) a nelze u nich kvantifikovat podíl jednotlivce na spotřebě,
- c) **lokální** veřejné statky, které převažují a jsou místně ohraničeny. Může jít jak o čisté veřejné statky (např. místní policie, veřejné osvětlení) tak i o smíšené veřejné statky (např. kanalizace, odvoz odpadků apod.),
- d) **poplatkové služby**, kde základem je spotřeba jednotlivce, která je měřitelná a lze tedy stanovit uživatelský poplatek (např. vodné, stočné).⁵

Rozhodování o rozsahu a struktuře veřejných statků je především politickým procesem a odvíjí se od výsledků veřejných voleb. Struktura veřejných statků na úrovni obce je stanovena legislativně formou určitých standardů a také je dána místními ekonomickými možnostmi, manažerskými schopnostmi všech orgánů obce a tím, co upřednostňují obyvatelé, kteří na tomto území žijí.

1.3.1 Zásady finančního systému obcí

Rozpočtové zásady teoreticky představují systém poznatků a zevšeobecněných zkušeností, které se nahromadily v průběhu historického vývoje státního rozpočtu a rozpočtového procesu na úrovni územních samospráv. Mezi rozpočtové zásady obcí patří:

- **zásada každoročního sestavování a schvalování rozpočtu** – tato zásada pojednává o tom, že rozpočtové prostředky se dají používat jen v příslušném roce, pro který byly schváleny. Předpokladem této zásady je hospodaření dle rozpočtu,

---

⁵ Volná citace- PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004. 375 s. ISBN 80-7261-086-4

- **zásada reálnosti a pravdivosti rozpočtu** – sestavovaný rozpočet vychází z analýzy hospodářských procesů, schopnosti odhadu budoucího vývoje apod. Reálnost rozpočtu má zabránit nutnosti různých rozpočtových přesunů,
- **zásada účelovosti** – tato zásada vyjadřuje, že rozpočtové prostředky se mohou používat pouze k účelům, pro které byly určeny, a to na krytí nezbytných potřeb, na opatření zakládající se na právních předpisech a k zajištění nerušeného chodu orgánu či organizace,
- **zásada úplnosti a jednosti rozpočtu** - předpokládá na jednom území jeden rozpočet, jež by měl zahrnovat veškeré finanční vztahy. Úplnost rozpočtu představuje zachycení všech finančních toků v jednom rozpočtu,
- **zásada publicity** - rozpočet je nutno projednávat veřejně, schvalovat zastupitelstvem, ale i zveřejňovat, v případě územního rozpočtu na úřední desce. Stává se pak pro všechny subjekty závazným,
- **zásada dlouhodobé vyrovnanosti** - umožňuje krátkodobě uplatnit deficitní financování podle záměrů finanční politiky,
- **zásada efektivnosti a hospodárnosti** – touto zásadou se stanoví co nejekonomičtější použití rozpočtových prostředků. Při plnění rozpočtů se musí dbát, aby bylo dosahováno maximálních příjmů, aby úkoly hrazené ze státního rozpočtu byly plněny co nejhospodárněji a rozpočtové prostředky se využívali efektivně,

Tyto výše uvedené jednotlivé principy finančního systému obcí jsou vzájemně propojeny. Avšak síla působení a vliv jednotlivých principů se může odlišovat. Působí zde různé faktory odvíjející se od různého postavení obcí, jejich polohy, historie apod.⁶

1.4 Rozpočet a mimorozpočtové fondy

Soustava veřejných rozpočtů spolu s případnými dalšími mimorozpočtovými (účelovými) peněžními fondy je důležitým nástrojem pro plnění úkolů i obcí. Za nejdůležitější součást finančního systému na úrovni obcí se považuje obecní rozpočet. Rozpočet je finanční plán, kterým se řídí financování činností obcí a svazku obcí.

---

⁶ Volná citace- PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004. 375 s. ISBN 80-7261-086-4

Sestavuje se na období jednoho kalendářního roku, tj. rozpočtového roku, jako:

- Vyrovnaný $PŘÍJMY = VÝDAJE$,
- Přebytkový $PŘÍJMY > VÝDAJE$,
- Schodkový $PŘÍJMY < VÝDAJE$.

Rozpočet se většinou sestavuje jako vyrovnaný, avšak může být schválen i jako přebytkový, a to v případě že některé příjmy daného roku jsou určeny k využití až v následujících letech. Schodkový rozpočet může být schválen pouze v případě, jestliže schodek bude možné uhradit finančními prostředky z minulých let nebo smluvně zabezpečenou půjčkou, úvěrem, návratnou finanční výpomocí nebo výnosem z prodeje vlastních dluhopisů. Kladný zůstatek peněžních prostředků ke konci rozpočtového roku se převádí k použití prostředků v příštím roce, a to ke krytí rozpočtových výdajů, anebo se převádí do peněžních fondů. Obsahem rozpočtu jsou příjmy, výdaje a ostatní peněžní operace, včetně tvorby a použití peněžních fondů, pokud neprobíhají mimo rozpočet. Mimo rozpočet se uskutečňují peněžní operace týkající se cizích prostředků a sdružených prostředků. Rozpočet obce je nástroj prosazování lokálních zájmů a preferencí obyvatel na daném území. Při zpracování rozpočtu se obvykle vychází z rozpočtového výhledu.

Rozpočtový výhled je pomocný nástroj střednědobého finančního plánování rozvoje hospodářství. Sestavuje se na základě uzavřených smluvních vztahů a přijatých závazků zpravidla na období 2 až 5 let. Obsahuje souhrnné základní údaje o příjmech a výdajích, zejména o dlouhodobějších závazcích a pohledávkách, o finančních zdrojích a potřebách dlouhodobě realizovaných záměrů.

1.4.1 Rozpočet obcí

Rozpočty obcí zahrnujeme do soustavy veřejných rozpočtů a mají mnoho stejných znaků jako i ostatní veřejné rozpočty. Každý územní rozpočet plní důležité funkce, a to funkce alokační, redistribuční a stabilizační:

- **Alokační funkce** spočívá v tom, že stát alokuje pomocí státního rozpočtu zdroje do produkce veřejných statků, přičemž náklady jsou kryty důchodovými, majetkovými a spotřebními daněmi. Tato funkce je rozhodující, protože prostřednictvím rozpočtu (tedy finančních prostředků) se financují různé potřeby.

➤ **Redistribuční funkce** má za cíl zmírnit alespoň částečné důchodové a sociální nerovnosti ve společnosti. Tato funkce je na úrovni územní samosprávy omezená (zejména ve vztahu k sociálně slabším občanům) a relativně více je využívána na úrovni vyššího stupně územní samosprávy.

➤ **Stabilizační funkce** souvisí s tím, že stát může za určitých okolností ovlivňovat ekonomický růst, zaměstnanost, inflaci a platební bilanci.

Rozpočet je základem finančního hospodaření obcí a lze jej charakterizovat jako:

a) **decentralizovaný peněžní fond**, který se tvoří, rozděluje a používá na principu nenávratnosti, nedobrovolnosti a neekvivalence. Tento pohled poukazuje na to, kolik plánovaných finančních prostředků má plynout do rozpočtu v daném rozpočtovém období. Během roku není stejný stav finančních prostředků na příjmovém a výdajovém účtu obecního rozpočtu. Běžně tedy během rozpočtového období dochází k časovému nesouladu mezi vývojem příjmů a vývojem výdajů.

b) **bilanci**, kde se příjmy a výdaje třídí podle tzv. rozpočtové skladby. Tato rozpočtová skladba dělí rozpočet dle druhového hlediska na běžný a kapitálový (viz. tab. č. 1.1 Schéma běžného rozpočtu obcí a tab. č. 1.2 Schéma kapitálového rozpočtu obcí), kdy běžný rozpočet bilancuje běžné, každoročně se opakující příjmy a většinou každoročně se opakující výdaje. Běžný rozpočet by měl být sestavován jako vyrovnaný, resp. přebytkový. Schodek může být schválen tehdy, když jej bude možné uhradit prostředky z minulých let, půjčkou, úvěrem, apod. Kapitálový rozpočet bilancuje běžně se neopakující (jednorázové) příjmy a výdaje. V kapitálovém rozpočtu může vzniknout deficit, avšak jen v tehdy, když peněžní prostředky budou sloužit k financování náročných veřejných investic.

Jestliže obec odděleně hospodaří v rámci běžného a kapitálového rozpočtu, může být přebytek běžného rozpočtu převáděn do kapitálového rozpočtu a naopak schodek běžného rozpočtu může být kryt převodem z kapitálového rozpočtu.

c) **rozpočtový plán**, podle kterého se v rozpočtovém období hospodaří. Během rozpočtového období se však může skutečné plnění rozpočtu odlišovat od plánovaného, a to vlivem různých faktorů.

c) **nástroj** pro vytváření politiky na úrovni obcí, pro realizaci volebních programů, pro prosazování zájmů a preferencí obyvatelstva obce a také je nástrojem řízení.

Tab. č. 1.1 Schéma běžného rozpočtu obcí (obecné členění)

Příjmy	Výdaje
DAŇOVÉ:	➤ všeobecné veřejné služby
➤ svěřené daně	➤ veřejný pořádek (policie, hasiči
➤ sdílené daně	➤ vzdělání
➤ místní daně	➤ péče o zdraví (veřejné zdravotnictví)
➤ správní poplatky (daně)	➤ bydlení
NEDAŇOVÉ:	➤ komunální služby
➤ uživatelské poplatky za služby	➤ na podnikání
➤ příjmy z pronájmu majetku	➤ ostatní běžné výdaje (placené pokuty
➤ příjmy od vlastních neziskových organizací	➤ placené úroky
➤ zisk z podnikání	➤ běžné dotace jiným rozpočtům
➤ ostatní	
PŘIJATÉ TRANSFERY	
➤ běžné dotace ze státního rozpočtu	
➤ běžné dotace ze státních fondů	
➤ od územních rozpočtů	
➤ ostatní běžné příjmy (nahodilé, dary) apod.)	

Zdroj: PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004. 375 s. ISBN 80-7261-086-4. (Upraveno)

Tab. č. 1.2 Schéma kapitálového rozpočtu obcí (obecné členění)

Příjmy	Výdaje
➤ z prodeje majetku	➤ na investice
➤ kapitálové přijaté dotace z rozpočtové soustavy	➤ kapitálové dotace jiným rozpočtům
➤ příjmy ze střednědobých a dlouhodobých úvěrů	➤ střednědobé a dlouhodobé úvěry
➤ příjmy z emise vlastních obligací	➤ splátky dříve přijatých půjček
➤ přebytek běžného rozpočtu	➤ krytí deficitu běžného rozpočtu

Zdroj: PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004. 375 s. ISBN 80-7261-086-4. (Upraveno)

1.4.2 Mimorozpočtové fondy

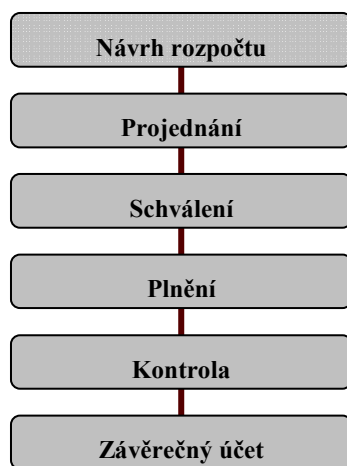
Kromě rozpočtu jsou součástí finančního systému obcí také další decentralizované mimorozpočtové peněžní fondy. Tyto mimorozpočtové fondy mohou být účelové a neúčelové, přičemž častěji jsou vytvářeny účelové fondy. Do mimorozpočtového fondu mohou být prostředky hrazeny, jak z kapitálových příjmů, tak i z běžných příjmů rozpočtu. O způsobu a využití fondu rozhoduje zastupitelstvo obce a hospodaření fondu (čerpání prostředků) se řídí platným statutem fondu. Při nevyčerpání prostředků z mimorozpočtového fondu se převádějí do dalšího rozpočtového období. Čím více se vytváří účelových

mimorozpočtových fondů, tím více dochází k dělení omezených veřejných příjmů uvnitř finančního systému obce. Zpravidla je velkým problémem zvolit vhodné příjmy pro jednotlivé mimorozpočtové fondy, a to jak s ohledem na jejich objem, tak na dynamiku ve vztahu k financování dané potřeby.

1.5 Rozpočtový proces na úrovni obce

Rozpočtový proces na úrovni obce je upraven zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Schvalování rozpočtu spadá do výkonu samostatné působnosti obce. Etapy rozpočtového procesu jsou následující:

Obr. č. 1.1 Etapy rozpočtového procesu

Zdroj: Vlastní zpracování

1.5.1 Návrh rozpočtu

Sestavování rozpočtu obce patří mezi nejdůležitější etapy rozpočtového procesu, jelikož se jedná o co nejpřesnější předvídání a naplánování příjmů a výdajů rozpočtu. Obce odhadují a kalkulují jak vlastní příjmy, tak i dotace ze státního rozpočtu, z rozpočtu kraje, případně ze státních účelových fondů nebo z Národního fondu. Plánují výdaje, aby byly pokryty požadované potřeby obce a občanů. Přitom však musí přednostně zabezpečit závazky vyplývající ze zákona. Pokud nastane situace, že je nedostatek finančních prostředků, je možné použít úvěrové zdroje. Avšak deficitní financování je nutné zodpovědně zvážit. Proto se v rozpočtových pravidlech (viz. kapitola 1.3.1) zdůrazňuje požadavek na vyrovnaný rozpočet. Deficit je sice přípustný, avšak musí se předem vědět, z čeho bude schodek hrazen. Zda se použijí finanční prostředky z minulých let, nebo zda je krytí schodku zajištěno půjčkou, úvěrem, návratnou finanční výpomocí nebo výnosem z prodeje vlastních dluhopisů.

Příprava obecního rozpočtu se provádí snáz podle rozpočtového výhledu. Rozpočtový výhled je pomocný nástroj, který slouží pro střednědobé finanční plánování. Sestavuje se na 2 až 5 let následujících po roce, na který se sestavuje roční rozpočet.

Při sestavování rozpočtu je důležitá znalost členění příjmů a výdajů, které zabezpečuje rozpočtová skladba. Rozpočtová skladba třídí příjmy a výdaje z hlediska odpovědnostního, druhového, odvětvového a konsolidačního. Odpovědnostní hledisko třídění není pro obce povinné. Druhové hledisko je základem třídění a třídí operace do tří základních okruhů, a to příjmy, výdaje a financování. Odvětvové hledisko třídění vychází z účelů, na které se finanční prostředky vynakládají (tedy na zajišťování potřeb). Konsolidační třídění využívají obce i kraje, kdy prvkem rozpočtové skladby jsou tzv. záznamové jednotky.

1.5.2 Projednání a schválení rozpočtu

Návrh rozpočtu musí být vhodným způsobem zveřejněn na úřední desce, na internetu nebo v místě obvyklém nejméně po dobu 15 dnů před jeho projednáním v zastupitelstvu obce, aby se k němu mohli vyjádřit občané. Připomínky k rozpočtu mohou být uplatněny písemně ve lhůtě stanovené při zveřejňování nebo ústně na zasedání zastupitelstva obce.

Schvalování rozpočtu je ve výlučné pravomoci obecního zastupitelstva. Není-li rozpočet schválen před 1. lednem rozpočtového roku, řídí se jeho rozpočtové hospodaření v době do schválení rozpočtu pravidly rozpočtového provizoria, tj. dočasného rozpočtu. Pravidla rozpočtového provizoria stanoví zastupitelstvo obce.

1.5.3 Plnění rozpočtu

Neprodleně po schválení rozpočtu se provede rozpis podle podrobné rozpočtové skladby. Obce hospodaří v souladu se schváleným rozpočtem a provádějí pravidelnou, systematickou a úplnou kontrolu svého hospodaření. Protože za hospodaření s rozpočtovými prostředky odpovídá zastupitelstvo obce, provádí také průběžnou kontrolu plnění rozpočtu v rámci rozpočtového roku. V případě, že v průběhu roku dojde ke změně, je nutné, aby tuto změnu zastupitelstvo obce schválilo. Změny rozpočtu mohou být:

- organizační – v organizaci hospodaření financovaného rozpočtem,
- metodické – právních předpisů ovlivňující výši rozpočtovaných příjmů nebo výdajů,
- věcné – objektivně působící skutečnosti ovlivňující plnění rozpočtu příjmů či výdajů.

Změny rozpočtu se provádějí na základě rozpočtových opatření, která se evidují podle časové posloupnosti. Rozpočtová opatření jsou povinná, jestliže jde o změny ve finančních vztazích k jinému rozpočtu, o změny závazných ukazatelů vůči jiným osobám nebo hrozí-li nebezpečí vzniku rozpočtového schodku.

1.5.4 Kontrola rozpočtu a závěrečný účet

Obecně se na úrovni obce provádí kontrola:

- **průběžná**, kdy obce zajišťují pravidelnou a úplnou kontrolu v průběhu roku
- a
- **následná**, na jejímž základě si musí obec nechat si přezkoumat své hospodaření za uplynulý rok, buď auditorem, nebo krajským úřadem. Předmětem přezkoumání je hospodaření podle rozpočtu, hospodaření s ostatními finančními prostředky a nakládání s majetkem. Obsah a podmínky přezkoumání stanoví Ministerstvo financí vyhláškou (č. 41/2002 Sb.).

O přezkoumání hospodaření obcí se zpracovává Zpráva o výsledcích přezkoumání hospodaření. Zpráva o výsledku přezkoumání hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok spolu se závěrečným účtem projedná zastupitelstvo obce do 30. června následujícího roku. V závěrečném účtu se po skončení kalendářního roku zpracovávají údaje o ročním hospodaření obcí. Jsou v něm obsaženy údaje o plnění rozpočtu příjmů a výdajů v plném členění podle rozpočtové skladby a o dalších finančních operacích, včetně tvorby a použití fondů. Návrh závěrečného účtu obce musí být vhodným způsobem zveřejněn nejméně po dobu 15 dnů před jeho projednáním v zastupitelstvu obce. Standardním způsobem pro zveřejnění dokumentů obcí je úřední deska a internet.

1.6 Hospodaření města Šenov

Město Šenov územně spadá pod Moravskoslezský kraj a náleží okresu Ostrava – Město. Tato obec má rozlohu 1 663 ha a rozkládá se podél obou břehů říčky Lučiny v nadmořské výšce 255 m (viz. mapa uvedená v Příloze č.1). V Šenově žije 5 586 obyvatel, bydlících převážně v rodinných domcích (cca 1641 popisných čísel). Šenov v roce 1993 získal vlastní znak a 5. 10. 1998 se stal městem. Jako územní samosprávná jednotka je tedy právnickou osobou s plnou právní subjektivitou. Organizační struktura města Šenov je uvedena v Příloze č. 2. Tak jako všechny obce v České republice, i město Šenov využívá

svůj rozpočet jako nástroj k zabezpečení a financování svých úkolů. Sestavuje jej každoročně a jeho obsahem jsou daňové příjmy, nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté dotace. Výdaje pak člení na běžné a kapitálové.

Dle níže uvedené tabulky č. 1.3 Hospodaření města Šenov v letech 2004 – 2008 město Šenov ve sledovaném období nejlépe hospodařilo v roce 2005, kdy saldo příjmů a výdajů činilo cca 6 mil. Kč a naopak nejhůře na tom bylo v roce 2006, kdy schodek rozpočtu činil necelých 30 mil. Kč. Při pohledu na tuto tabulku je zřejmé, že nebýt tohoto schodkového roku, hospodaří město Šenov s přebytkem.

Tab. č. 1.3 Hospodaření města Šenov v letech 2004 – 2008 (v tis. Kč)

Hospodaření v letech	2004	2005	2006	2007	2008 ⁷
Příjmy celkem	82 297	55 257	163 627	103 400	70 216
Výdaje celkem	81 449	49 137	192 923	98 152	65 035
Saldo rozpočtu	848	6 120	-29 296	5 248	5 181

Zdroj: Vlastní zpracování dle internetové stránky Ministerstva financí ČR, dostupné na www.mfcr.cz, [dne 20. března 2008], (<http://www.info.mfcr.cz/cgi-bin/aris/iariususc/charakteristika.pl?ico=297291>); r.2007 a schválený rozpočet na r. 2008 dle internetové stránky města Šenov, dostupné na www.mesto-senov.cz.

Město Šenov hospodaří s příjmy v průměru ročně 94 mil. Kč a s výdaji ročně 97 mil. Kč. Při tomto tvrzení je však třeba zohlednit to, že hodnoty pro rok 2008 vycházejí ze schváleného rozpočtu. Příjmy a výdaje jsou v každém roce téměř vyrovnané. Jak je uvedeno v tabulce č. 1.4 Příjmy města Šenov dle druhového členění v letech 2004 – 2008, která zobrazuje podíly jednotlivých druhů příjmů na celkových příjmech, největší podíl daňových příjmů byl zaznamenán v roce 2005. Nedaňové příjmy převažovaly v poměru k celkovým příjmům v letech 2005 a 2007, kapitálové příjmy v roce 2008 a přijaté dotace měly největší podíl v roce 2006.

Tab. č. 1.4 Příjmy města Šenov dle druhového členění v letech 2004 – 2008

Třída	Příjmy (v tis. Kč)	2004	V %	2005	V %	2006	V %	2007	V %	2008	V %
1	Daňové	37 520	45	40 932	74	41 494	25	44 053	43	45 873	65
2	Nedaňové	3 008	4	3 150	6	3 256	2	5 745	6	3 017	4
3	Kapitálové	911	1	120	0	7 245	5	8 693	8	6 072	9
4	Přijaté dotace	40 858	50	11 055	20	111 632	68	44 909	43	15 254	22
1 - 4	Příjmy celkem	82 297	100	55 257	100	163 627	100	103 400	100	70 216	100

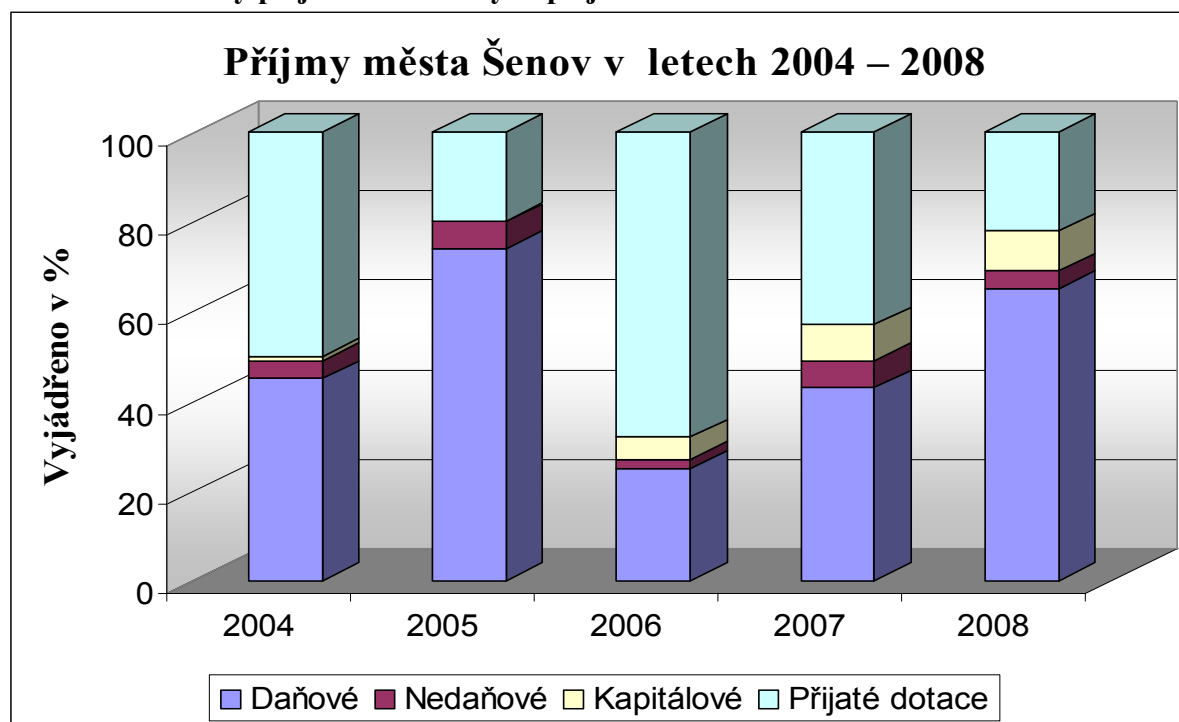
Zdroj: Vlastní zpracování dle internetové stránky Ministerstva financí ČR, dostupné na www.mfcr.cz, [dne 20. března 2008], (<http://www.info.mfcr.cz/cgi-bin/aris/iariususc/charakteristika.pl?ico=297291>); r.2007 a schválený rozpočet na r. 2008 dle internetové stránky města Šenov, dostupné na www.mesto-senov.cz.

⁷ Hodnoty v tomto roce vycházejí ze schváleného rozpočtu na rok 2008.

V roce 2006 byly přijaty do rozpočtu města Šenov dotace ve výši cca 111 mil. Kč. Z tohoto faktu lze obecně konstatovat, že výši příjmů rozpočtu obce výrazně ovlivňují dotace, které jsou v jednotlivých letech přiznávány. Ve sledovaném období se dotace v rozpočtu města Šenov pohybovaly v rozmezí od 11 mil. Kč v roce 2005 až po nejvyšší přijatou dotaci v roce 2006 ve výši 111 mil. Kč, která byla získána zejména na výstavbu kanalizace Sever.

Výše přijatých dotací zkresluje pohled na celkové příjmy rozpočtu obce a lze jen těžko říci, zda daňové, nedaňové nebo kapitálové příjmy klesají či rostou. Pro snadnější pochopení a lepší přehlednost byl sestrojen graf č.1.1 Podíly příjmů na celkových příjmech ve městě Šenov v letech 2004 – 2008, který zobrazuje v procentech podíly jednotlivých příjmů na celkových příjmech rozpočtu obce. Daňové příjmy se za celé sledované období na celkových příjmech podílejí v průměru 50 %, nedaňové příjmy se podílejí 4 %, kapitálové příjmy nabývají velmi odlišné hodnoty (od 120 tis. Kč v roce 2005 až po 8 mil. Kč v roce 2007) a dotace jsou taktéž rozdílné (od 11 mil. v roce 2005 až po 111 mil. Kč v roce 2006).

Graf č. 1.1 Podíly příjmů na celkových příjmech ve městě Šenov v letech 2004 – 2008

Zdroj: Ministerstvo financí - Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu ÚSC + zpracování interních zdrojů města Šenov, vlastní zpracování

Tabulka č. 1.5 Výdaje města Šenov dle druhového členění v letech 2004 – 2008 uvádí hodnoty výdajů ve sledovaném období. Nejmenší výdaje mělo město Šenov v roce 2005 a největší výdaje mělo v roce 2006. Z této tabulky vyplývá, že šlo o přelomový rok, kdy se do rozpočtu výrazně odrazila realizace výstavby veřejné kanalizace Sever. V tomto roce

2006 převažovaly kapitálové výdaje nad běžnými, což se za sledované období stalo pouze jednou. V ostatních letech vždy převažovaly běžné výdaje nad kapitálovými.

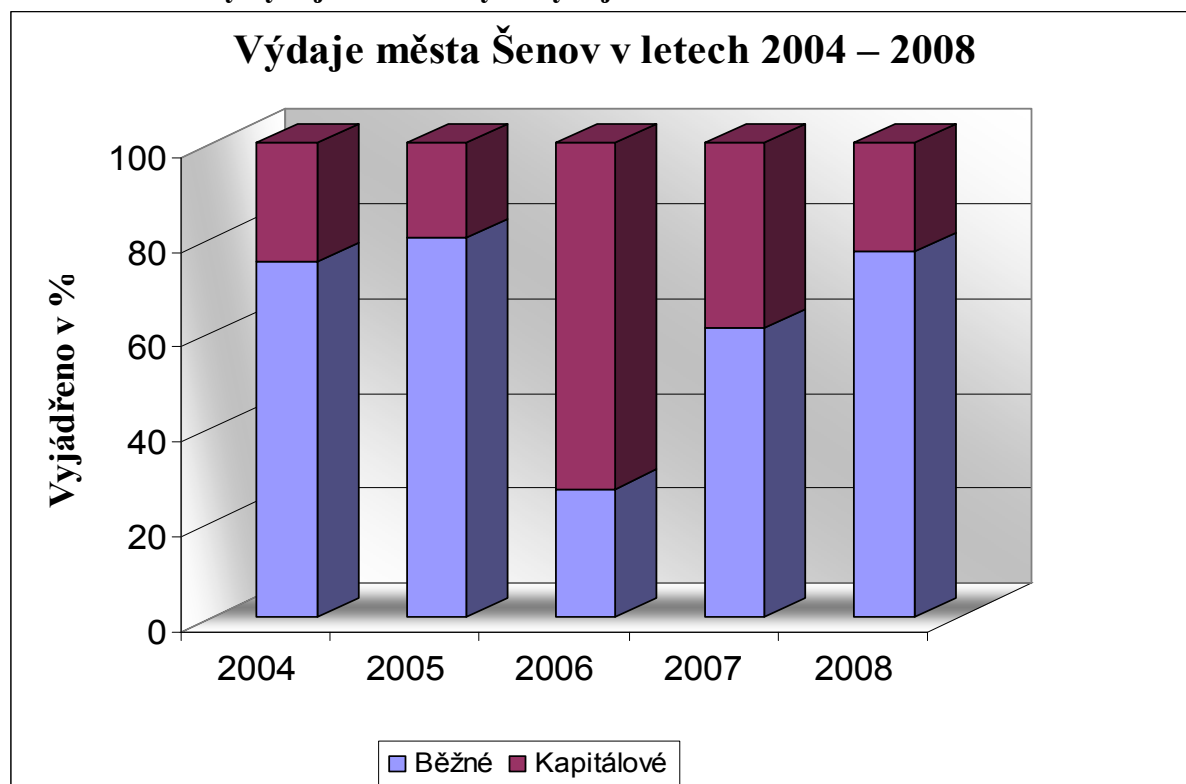
Tab. č. 1.5 Výdaje města Šenov dle druhového členění v letech 2004 – 2008

Třída	Výdaje (v tis. Kč)	r. 2004	V %	r. 2005	V %	r. 2006	V %	r. 2007	V %	r. 2008	V %
5	Běžné	60 834	75	39 239	80	52 302	27	67 022	61	50 005	77
6	Kapitálové	20 615	25	9 898	20	140 621	73	43 385	39	15 030	23
5 + 6	Výdaje celkem	81 449	100	49 137	100	192 923	100	110 407	100	65 035	100
8	Financování celkem	-849	-	-6 120	-	29 295	-	-5 248	-	-5 181	-

Zdroj: Vlastní zpracování dle internetové stránky Ministerstva financí ČR, dostupné na www.mfcr.cz, [dne 20. března 2008], (<http://www.info.mfcr.cz/cgi-bin/aris/iariususc/charakteristika.pl?ico=297291>); r.2007 a schválený rozpočet na r. 2008 dle internetové stránky města Šenov, dostupné na www.mesto-senov.cz.

Na základě interních zdrojů lze říci, že město Šenov je schopné z výdajů uvolnit na investiční akce 4 – 5 mil. Kč ročně. Graf č. 1.2 Podíly výdajů na celkových výdajích ve městě Šenov v letech 2004 – 2008 znázorňuje, že do roku 2005 měly kapitálové výdaje malý podíl na celkových výdajích, od roku 2006 hrály velkou roli a v roce 2008 se opět očekává jejich pokles.

Graf č. 1.2 Podíly výdajů na celkových výdajích ve městě Šenov v letech 2004 – 2008

Zdroj: Ministerstvo financí - Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu ÚSC + zpracování interních zdrojů města Šenov, vlastní zpracování

2 ZDROJE OBCÍ K FINANCOVÁNÍ VÝSTAVBY VEŘEJNÉ KANALIZACE

Přístup ke kvalitní pitné vodě a zajištění likvidace odpadních vod patří k běžným požadavkům obyvatel. Zásobování pitnou vodou a odvádění odpadních vod je službou ve veřejném zájmu a Česká republika patří z hlediska zásobování obyvatelstva pitnou vodou k lépe vybaveným zemím.

2.1 Vodní hospodářství

Vodní hospodářství plní nezastupitelnou roli a dotýká se všech sfér národní ekonomiky. Z pohledu odvětví národního hospodářství je definováno jako soubor organizací, jejichž hlavní náplní jsou vodohospodářské činnosti sloužící k zabezpečení správy vodních zdrojů, a které mají za cíl uspokojit požadavky obyvatelstva, zajistit jejich racionální využití a ochranu před znečištěním a vyčerpáním. Prvořadým úkolem vodního hospodářství je proto zabezpečení zásobování obyvatelstva, zemědělství a průmyslu vodou, v potřebném množství a kvalitě. Jedná se o obecně prospěšnou činnost, která má monopolní a strategický charakter, a proto vyžaduje velký vliv státu.

Vodní hospodářství, jako samostatné odvětví národního hospodářství, se zabývá především získáváním, dodáváním, odváděním a čištěním odpadní vody. Člení se do oboru vodních toků a oboru vodovodů a kanalizací. Obor vodních toků je v ČR tvořen Podniky povodí, jejichž územní působnost je založena na hydrologickém členění. Zajišťují správu, provoz, opravy a údržbu vodních toků a vodohospodářských děl, umožňují odběry povrchové vody a využití vodní energie, ochranu před povodněmi, sledování množství a jakosti vod, zajišťují výstavbu vodohospodářských děl a zařízení. Posláním oboru vodovodů a kanalizací je výroba a dodávka vody veřejnými vodovody a odvádění odpadních a srážkových vod veřejnými kanalizacemi, včetně čištění

V České republice je dostatek vodních zdrojů pro veřejné vodovody. Lokální nebo oblastní potíže vznikají jen při extrémních klimatických situacích. Hlavní problémy v zásobování vodou způsobuje nesoulad mezi prostorovým rozmístěním vodních zdrojů a míst její spotřeby. Řešení územních disproporcí není technicky složité, ale investičně náročné. Jde zejména o budování velkých vodních nádrží, úpraven vody a distribučních soustav.

2.1.1 Směrnice o čištění městských odpadních vod

Směrnice Rady č. 91/271/EHS, o čištění městských odpadních vod je dokument obsahující požadavky na Českou republiku, které jako člen Evropské unie je povinna splnit. V Aktu o podmínkách přistoupení České republiky k Evropské unii je zakotveno přechodné období do 31. 12. 2010, během kterého musí být požadavky Směrnice naplněny. Pro naplnění požadavků Směrnice musí Česká republika:

- zajistit, aby všechny aglomerace s počtem ekvivalentních obyvatel větším než 2 000 byly vybaveny stokovými soustavami městských odpadních vod,
- zajistit, aby městské odpadní vody odváděné stokovými soustavami v aglomeracích s počtem ekvivalentních obyvatel větším než 2 000 byly před vypuštěním podrobeny sekundárnímu čištění nebo jinému rovnocennému čištění,
- zajistit, aby městské odpadní vody odváděné stokovými soustavami v aglomeracích s počtem ekvivalentních obyvatel větším než 10 000 byly před vypuštěním čištěny podle přísnějších požadavků,
- zajistit, aby městské odpadní vody odváděné stokovými soustavami v aglomeracích s počtem ekvivalentních obyvatel menším než 2 000 byly před vypuštěním čištěny „přiměřeným čištěním“.

Mezi hlavní rizika, která by mohla zapříčinit, že ČR nenaplní požadavky Směrnice v přechodném období, patří nezajištění adekvátního množství národních zdrojů na spolufinancování fondů ES a nevytvoření dotačního nástroje státu, který bude účinně a efektivně využívat prostředky státního rozpočtu. Pokud ČR nebude moci ve stanoveném přechodném období zabezpečit splnění svých závazků stanovených Směrnicí, vystavuje se možnosti zahájení řízení o porušení Smlouvy. Vzhledem k rozsahu opatření, která se musí realizovat v 531 aglomeracích ČR do konce roku 2010, je nezbytná urychlená příprava dostatečného množství kvalitních projektů, které zajistí naplnění závazků ČR vůči ES, a úzká spolupráce všech zainteresovaných subjektů na jejich realizaci. V této souvislosti se navrhuje prověřit možnost prodloužení přechodného období do konce roku 2012, případně 2013, což by korespondovalo s programovacím obdobím Evropské unie.⁸

---

⁸ Volná citace Usnesení vlády České republiky ze dne 6. prosince 2006 č. 1391 o aktualizaci strategie financování implementace směrnice Rady č. 91/271/EHS, o čištění městských odpadních vod, dostupné na internetových stránkách fondů Evropské unie (www.strukturalni-fondy.cz).

2.1.2 Legislativa vodního hospodářství

Výchozím právním předpisem vodního hospodářství je vodní zákon, tedy zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který určuje základní právní vztahy k vodám (jako je např. nakládání s vodami, jejich užívání, péči o jejich čistotu, ochranu před povodněmi, také zajištění bezpečnosti vodních děl v souladu s právem Evropského společenství apod.). Jeho cílem je chránit povrchové a podzemní vody, stanovit podmínky pro hospodárné využívání vodních zdrojů a také všestranně chránit vody pro jejich nenahraditelnost.

Ministerstvo zemědělství (vůbec jako poprvé) zpracovalo pro veřejnou potřebu zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů⁹. Tento zákon upravuje vztahy vznikající při rozvoji, výstavbě a provozu vodovodů a kanalizací, přípojek na ně a také působnost orgánů územních samosprávných celků a úřadů. Kanalizacemi se podle tohoto zákona rozumí „*soubor činností, staveb a zařízení zajišťujících příjem, čištění a odvádění odpadních vod a srážkových vod, soubor staveb a zařízení zahrnující kanalizační stoky k odvádění odpadních vod a srážkových vod společně nebo odpadních vod samostatně a srážkových vod samostatně, kanalizační objekty, čistírny odpadních vod, jakož i stavby k čištění odpadních vod před jejich vypouštěním do kanalizace*“. Vodovod je provozně samostatný soubor staveb a zařízení, které zahrnují vodovodní řady a vodárenské objekty. Je vodním dílem.

Obě základní vodoprávní normy nabyly účinnosti dne 1. ledna 2002 a od té doby prodělaly až řadu novelizací – vodní zákon byl novelizován celkem 8 krát a zákon o vodovodech a kanalizacích 6 krát. Vytvářejí základní právní rámec pro činnosti vykonávané na úseku vodního hospodářství.

2.1.3 Vodohospodářské orgány

Státní správu ve vodním hospodářství vykonávají vodoprávní úřady a Česká inspekce životního prostředí. Vodoprávními úřady jsou:

- obecní úřady,
- újezdni úřady,

---

⁹ V roce 2004 byla provedena novelizace tohoto zákona, která upravuje majetkové a provozní evidence vodovodů a kanalizací, smluvní vztahy mezi vlastníkem těchto s odběratelem a zapsání technických auditorů do seznamu vedeného Ministerstvem zemědělství.

- obecní úřady obcí s rozšířenou působností,
- krajské úřady,
- ministerstva,
- státní podniky povodí.

Obecní úřady rozhodují ve věci obecného nakládání s vodami, rozhodují o odběrech povrchových a podzemních vod, přísluší jim povolovat vodní díla a také vydávají souhlas ke stavbám jednotlivých budov v záplavových územích vodních toků .

Újezdní úřady rozhodují na území vojenských újezdů v rozsahu potřeb zajištění obrany státu a výcviku ozbrojených sil, avšak nepřísluší jim rozhodovat ve věci poplatků ve vodním hospodářství a ve věci sankcí za porušování povinností uložených zákonem č. 254/2001 Sb. o vodách ve znění pozdějších předpisů.

Krajské úřady se vyjadřují ke stavbám, které mohou rozhodujícím způsobem ovlivnit nakládání s vodami či ochranu vod, dále rozhodují ve věcech hraničních vod po projednání s Ministerstvem zemědělství a Ministerstvem životního prostředí, také mohou činit opatření za mimořádných okolností (povodně, sucho, havárie) v případech přesahujících území obce s rozšířenou působností, apod.

Ministerstvo zemědělství ČR je ústřední vodoprávní úřad, který odpovídá za rozvoj vodního hospodářství a upravuje správu vodních toků, systémy veřejných vodovodů a systémy veřejných kanalizací. Dále odpovídá za dlouhodobou koncepci, výzkum, informační systém a monitoring. Jeho cílem je zkvalitnit péči o vodní zdroje včetně naplnění legislativy ES, zajistit zásobování obyvatel pitnou vodou a čištění odpadních vod apod.

Ministerstvo životního prostředí ČR vykonává působnost ve věcech ochrany množství a jakosti povrchových a podzemních vod, zajišťuje ochranu oblastí přirozené akumulace vod, stanovuje opatření ke zlepšení jakosti povrchových vod využívaných ke koupání, společně s Ministerstvem zemědělství stanovuje povrchové vody, které jsou vhodné pro život ryb a dalších vodních živočichů, atd.

Ministerstvo zdravotnictví ČR působí zejména při stanovení povrchových vod využívaných ke koupání, **Ministerstvo dopravy ČR** v oblasti plavby a ministerstvo obrany ČR v souvislosti s újezdními úřady.

Státní podniky řídí, koordinují, organizují a spravují jednotlivé oblasti povodí¹⁰. V České republice existuje podle těchto oblastí pět státních podniků, a to konkrétně státní podnik Povodí Labe, státní podnik Povodí Vltavy, státní podnik Povodí Ohře, státní podnik Povodí Odry a státní podnik Povodí Moravy a Dyje. Jejich pravomoc a činnosti se řídí vodním zákonem a zákonem č.305/2000 Sb., o povodích, ve znění pozdějších předpisů.

Česká inspekce životního prostředí dohlíží nad dodržováním povinností uložených zákonem č. 254/2001 Sb. o vodách ve znění pozdějších předpisů.

2.1.4 Kanalizace v Moravskoslezském kraji

Moravskoslezský kraj se nachází na severovýchodním území České republiky a sousedí se Zlínským a Olomouckým krajem. Moravskoslezský kraj o rozloze 2 554 km² je tvořen šesti okresy: Bruntál, Frýdek-Místek, Karviná, Nový Jičín, Opava a Ostrava – město a celkem se zde nachází 302 obcí. Hlavním hydrologickým fenoménem Moravskoslezského kraje je tok Odry a jeho přítoky řeka Ostravice, Opava atd.

Města a obce Moravskoslezského kraje jsou zásobována pitnou vodou převážně z veřejných vodovodů. V rámci kraje je napojeno na veřejné vodovody 93,6 % trvale bydlících obyvatel. Zbývající část obyvatel je zásobována ze soukromých studní. Pitná voda pro zásobení z veřejných vodovodů v Moravskoslezském kraji je získávána převážně z nejrozsáhlejší vodárenské soustavy v České republice – Ostravského oblastního vodovodu. Z celkového počtu 1 277 372 obyvatel Moravskoslezského kraje je na veřejnou kanalizaci napojeno 75 % obyvatel a na ČOV 65 % obyvatel. Převážná část měst a obcí Moravskoslezského kraje má v současné době vybudovanou veřejnou kanalizaci ukončenou na mechanicko - biologické ČOV.

Obecně lze říci, že vybavenost obcí a měst kanalizacemi pro veřejnou potřebu zaostává za vybaveností vodovody. Převážně jsou kanalizace provozovány společnostmi Severomoravské vodovody a kanalizace, a.s., obecními úřady a zbylá část je pak podporována jinými ekonomickými subjekty. Z tabulky č. 2.1 Kanalizace v Moravskoslezském kraji, která uvádí stav kanalizace v Moravskoslezském kraji, je zřejmé, že z celkového počtu obcí 302 je kanalizace vybudována pouze v polovině. To znamená, že veřejná kanalizace je v Moravskoslezském kraji vybudována zhruba v každé druhé obci. Celková délka

---

¹⁰ Oblasti povodí upravuje vyhláška Ministerstva zemědělství ČR č.292/2002 Sb., o oblastech povodí.

kanalizační síť zde dosahuje 3 015,4 km a přibližně 70 % obyvatel má kanalizaci ukončenou čistírnou odpadních vod alespoň se základním mechanicko-biologickým čištěním.¹¹

Tabulka č. 2.1 Kanalizace v Moravskoslezském kraji

Okres, kraj	Počet obcí	Počet obcí s kanalizací	Počet obcí s kanalizací s koncovou ČOV	Počet obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci	Délka kanalizační sítě	Počet kanalizačních přípojek
					km	
Bruntál	71	30	26	68 045	273,7	8 292
Frýdek-Místek	77	32	28	127 354	645,6	8 466
Karviná	16	14	14	235 447	481,4	12 385
Nový Jičín	57	32	23	111 624	368,7	12 953
Opava	80	48	14	138 087	530,0	23 991
Ostrava-město	1	1	1	306 210	716,0	19 049
Moravskoslezský celkem	302	157	106	986 767	3 015,4	85 136

Zdroj: Vlastní zpracování dle údajů dostupných na internetových stránkách Moravskoslezského kraje [dne 20. března 2008], (www.kr-moravskoslezsky.cz)

Protože město Šenov spadá pod okres Ostrava - město, je vhodné přiblížit si způsob a strukturu provozování stávajících vodovodů a kanalizací v Ostravě. Město Ostrava je vlastníkem vodohospodářské infrastruktury, kterou provozují Ostravské vodárny a kanalizace a.s., která dodává na území města Ostravy pitnou vodou do 23 městských obvodů majících srovnatelnou pozici jako obce. Totéž platí v případě stokové sítě a ústřední čistírny odpadních vod. Voda je ze 70 % nakupována od SmVaK a.s. Tato voda pochází z povrchových zdrojů nádrží Kružberk a Šance (nákup od SmVaK a.s.). Zbývajících 30 % pokrývá vlastní výroba z podzemních zdrojů nacházejících se na území města Ostravy.

2.2 *Financování veřejné kanalizace*

Výstavba veřejné kanalizace je velká investiční akce, na kterou nelze aplikovat jakoukoliv šablonu a je potřeba konkrétně řešit případ od případu. Při realizaci velkých investičních akcí kapitálového charakteru je důležité, aby obce při rozpočtovém hospodaření dbaly na odlišení běžné a kapitálové části rozpočtu. U běžného rozpočtu by rozpočtové výdaje neměly přesáhnout běžné příjmy, avšak u kapitálového rozpočtu je možné, aby kapitálové výdaje převýšily kapitálové příjmy. Následný deficit je pak možné pokrýt pomocí návratných finančních prostředků.

¹¹ Ve smyslu směrnice Rady č. 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod.

Pro zabezpečení veřejných statků a služeb a tedy i pro financování, ať už malých nebo velkých investičních akcí, může obec využívat, jak vlastních zdrojů financování (rozpočtových či mimorozpočtových), tak i cizích návratných nebo nenávratných zdrojů financování.

2.3 Vlastní zdroje

Vlastní příjmy obcí tvoří v průměru okolo dvou třetin všech finančních prostředků. Dělí se na:

- daňové příjmy,
- nedaňové příjmy,
- kapitálové příjmy.

Největší část zdrojů obcí má daňový charakter. Jde o celostátní daně, jejichž výnos jde zcela nebo částečně do obecního rozpočtu a dále o místní a správní poplatky. Je zde zahrnuta svěřená daň z nemovitostí, u které však mají obce malou daňovou pravomoc, dále sdílená daň z příjmů a od roku 2001 i sdílená daň z přidané hodnoty, u které taktéž obce nemají velkou daňovou pravomoc. Vlastní místní daně, tedy místní poplatky jsou sice stanoveny v zákoně o místních poplatcích, avšak mají charakter municipálních daní, které si obce vybírají a spravují samy. Mají fakultativní charakter (obce se mohou samy rozhodnout, zda je budou vybírat nebo ne), jsou málo výnosné a obce je vybírají proto, aby získaly další potřebné finanční prostředky do svých rozpočtů a mohly je použít na financování lokálních veřejných statků. Konkrétně je v soustavě místních poplatků například poplatek ze psů, poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt, poplatek za užívání veřejného prostranství, poplatek ze vstupného apod. Správní poplatky jsou příjmy za úkony státní správy, které provádějí obce v rámci přenesené působnosti a jejich výše je stanovena zákonem¹².

Mezi nedaňové příjmy obcí se řadí především příjmy z vlastního podnikání, uživatelské poplatky za některé lokální a regionální smíšené veřejné statky, sankční pokuty, příjmy z mimorozpočtových fondů a ostatní příjmy.

Příjmy z vlastního podnikání závisí na velikosti a struktuře majetku, který obec vlastní, včetně finančního majetku.

---

¹² Zákon č. 368/92 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

Uživatelské poplatky se podílejí v průměru přibližně 10 % na celkových příjmech obcí, avšak nemusí být vždy příjmem obce¹³. Nejčastěji jde o vodné, stočné, poplatky za odvoz komunálního odpadu apod.

Sankční pokuty jsou obtížně plánovatelné, mají zpravidla charakter doplňkových příjmů a jejich výnos je většinou malý a nahodilý. Obce mohou pokutovat subjekty (občany, firmy) v přestupkovém řízení, za znečišťování veřejných prostranství, za nepořádek apod.

Ostatní nedaňové příjmy mají charakter jak plánovaných příjmů (ze sdružování finančních prostředků) tak i neplánovaných příjmů (např. dary, výnosy ze sbírek apod.).

Podle údajů Ministerstva financí jsou základním zdrojem příjmů obcí daňové příjmy, jejichž podíl na celkových příjmech obcí v roce 2007 dosáhl 58,7 %. Nedaňové příjmy se v tomtéž roce podílely na celkových příjmech obcí 9,8 % a kapitálové příjmy 4,2 %.

K financování aktivit, které mají povahu investičních (kapitálových) výdajů, by měly být prioritně využívány kapitálové příjmy. Kapitálové příjmy jsou jednorázové, zpravidla pravidelně se neopakující, většinou účelové příjmy. Využívají se k financování dlouhodobých potřeb, zejména při pořízení investic, z nichž prospěch budou mít i budoucí generace. Při dodržení tohoto principu, tedy financování investic kapitálovými příjmy, mohou být v tomto případě vlastními zdroji zejména prostředky získané prodejem majetku obce (movitého a nemovitého dlouhodobého) nebo případný přebytek běžné části rozpočtu, tj. rezerva která zůstane po pokrytí provozních (běžných) výdajů obcí a organizací jejichž zřizovatelem je právě obec. Pro spolufinancování veškerých projektů využívajících podporu z EU je možné využít i mimorozpočtového (fondového) způsobu hospodaření.

2.4 Cizí zdroje

Při hospodaření se obce často dostávají do situace, kdy rozpočtové a mimorozpočtové vlastní zdroje nedostačují ke krytí veřejných potřeb, resp. k realizaci veřejných investic. Obce mohou za určitých podmínek nahradit tyto chybějící prostředky cizími zdroji. Tyto cizí zdroje mohou mít povahu návratných finančních prostředků nebo nenávratných finančních prostředků. Návratné finanční prostředky se musejí po určité době vrátit věřitelům a kromě

---

¹³ Volené orgány obce mohou rozhodnout, komu budou občané platit uživatelské poplatky a v jaké výši – a to v případě, že obec založí svůj neziskový podnik pro zajištění veřejných statků nebo je zajišťuje prostřednictvím soukromé firmy.

splátky půjčených prostředků je nutné navíc uhradit také úrok¹⁴, což pro obce znamená větší zatížení jeho budoucího hospodaření dluhovou službou¹⁵. Návratnými cizími zdroji jsou především obligace, úvěry, směnky, finanční pronájem a návratné finanční výpomoci. Za nenávratné finančními prostředky lze považovat dotace neboli transfery, které jsou projevem přerozdělovacích procesů v rozpočtové soustavě vycházející z principu solidarity.

2.4.1 Obligace

Emise cenných papírů ve formě dluhopisů je jednou z možností jak může obec získat návratné kapitálové příjmy k financování investičních projektů. Dluhopis¹⁶ představuje zastupitelný cenný papír, s nímž je spojeno právo na splacení dlužné částky a povinnost emitenta toto právo uspokojit. Dluhopisy vydávané obcemi jsou označovány jako komunální dluhopisy. O emisi komunálních obligací rozhoduje zastupitelstvo obce a celý proces rozhodování o emisi komunálních obligací vyžaduje řadu kroků. Rozhodne-li se obec pro emisi obligací, musí zveřejnit řadu údajů, aby o emitované cenné papíry měly zájem nejen peněžní ústavy, ale i nejširší veřejnost. Dluhopis může mít listinnou nebo zaknihovanou podobu a musí splňovat zákonem předepsané náležitosti. Komunální obligace se emitují obvykle v zaknihované podobě, která je oproti listinné formě levnější. Obce ve většině případů využívají při vydávání komunálních obligací služeb zprostředkovatelů. Zprostředkovatel je většinou peněžní ústav, který má oprávnění k této činnosti a obec je povinna s ním uzavřít mandátní smlouvu. Výhodou emise komunálních dluhopisů je získání finančních prostředků i když obec není schopna získat dlouhodobý úvěr a také zviditelnění obce v důsledku zveřejňování údajů o hospodaření. Nevýhodou je vysoký objem emise, který omezuje obce s malým rozpočtem a nízkými majetkovými zárukami (hrozí riziko neupsání dluhopisů nebo vysoké náklady na zprostředkování) a při neplnění některých povinností může být uložena pokuta.

2.4.2 Úvěry

Pro financování veřejných statků a služeb však mnohem častěji než emise komunálních obligací obce využívají úvěry. Úvěry jsou rozlišovány podle doby splatnosti, a to na krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé úvěry.

---

¹⁴ Úrok se nemusí platit v případě, jedná-li se o bezúročnou půjčku nebo návratnou finanční výpomoc.

¹⁵ Dluhová služba zahrnuje zaplacené úroky, uhrazené splátky vydaných dluhopisů, splátky jistin a splátky leasingu. Ukazatel dluhové služby je jedním z ukazatelů, který je zohledňován při schvalování úvěru bankou.

¹⁶ Podle zákona č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů.

Krátkodobé úvěry mají splatnost do jednoho roku a slouží k dočasnému doplnění běžných příjmů obecního rozpočtu. Obce čerpají z krátkodobého úvěru v případech překlenutí časového nesouladu mezi příjmy a výdaji obecního rozpočtu. Většinou jde o kontokorentní nebo překlenovací úvěr. Mezi krátkodobé úvěry můžeme zařadit i úvěr na předfinancování dotace ze strukturálních fondů. Tento úvěr řeší časový nesoulad mezi potřebnými výdaji na projekt a faktickým čerpáním dotace ze strukturálních fondů.

Střednědobé úvěry se splatností od jednoho do deseti let¹⁷ jsou účelové úvěry, které se splácí spolu s úroky dle splátkového kalendáře. Používají se jak na investiční akce, u kterých se předpokládá budoucí zhodnocení, tak i na investice s nepřímou návratností.

Dlouhodobé úvěry představují úvěry se splatností delší než deset let a využívají se zejména při financování investic do infrastruktury a dalších projektů s velmi dlouhou nebo nepřímou návratností.

Rozhodnutí o využití střednědobých až dlouhodobých úvěrů má dlouhodobý dopad na budoucí rozpočtové hospodaření obce, a proto by se měly posuzovat zamýšlené projekty a výběr optimální investiční varianty.

2.4.3 Finanční leasing

Obce mohou k financování svých investičních potřeb využít i jiný způsob získání cizích zdrojů. Jde o tzv. komunální leasing, kdy principem pořízení investice je zakoupení hmotného majetku (tedy investice) leasingovou společností, která jej obci předá do dlouhodobého užívání. Cenou je tzv. leasingové nájemné (leasingové splátky) a jako záruky jsou využívány rozpočtové příjmy obcí. Za výhodu lze opět považovat rychlé pořízení investice, ale jde o větší finanční zatížení ve srovnání s použitím jiných cizích zdrojů. Také to, že předmět je po celou dobu trvání leasingové smlouvy ve vlastnictví leasingové společnosti, například omezuje v čerpání některých státních dotací.

2.4.4 Návrtné finanční výpomoci

Návrtné finanční výpomoci mohou obce získat na základě žádosti (např. ze státního rozpočtu, ze Státního fondu životního prostředí apod.). Návrtná finanční výpomoc jsou

---

¹⁷ V České republice je splatnost střednědobých úvěrů do pěti let.

prostředky státního rozpočtu, státních finančních aktiv nebo Národního fondu poskytnuté obci bezúročně na stanovený účel a obec je povinna tyto vrátit. Výhodou je jejich bezúročnost.

2.4.5 Dotace

Dotace jsou většinou výsledkem přenesení odpovědnosti za zabezpečování veřejných statků ze státu na obce. Dotace lze členit podle různých kritérií.

Účelové dotace jsou poskytovány na konkrétní akce. Prostředky mohou být použity jen na dané účely a podléhají ročnímu zúčtování se státním rozpočtem, přičemž nevyčerpané prostředky se musí vrátit. Účelové dotace jsou dále rozlišeny na běžné a kapitálové dotace. Jelikož je tato práce zaměřena na investiční akci, je důležité zdůraznit kapitálové účelové dotace. Kapitálové účelové dotace jsou zpravidla nepravidelné a poskytují se na úhradu části výdajů na konkrétní investici. Konkrétně lze dotování investic rozčlenit na financování investiční výstavby, která uspokojí lokální veřejné statky, většinou zároveň i preferované (např. výstavba školy), dále na financování investic, které přesahují danou lokalitu (silnice apod.) a realizaci a financování záměrů státní politiky a vyhlášených výdajových programů. Poskytovatel kapitálové účelové dotace vychází z předpokladu využití i vlastních zdrojů financování na pořízení investice v obci. Toto využití vlastních zdrojů se realizuje, buď přispěním částkou z vlastních příjmů (rovným podílem), kterou se obec musí podílet na financování investice, nebo stanovením různého procenta.

Neúčelové (všeobecné, globální) dotace nemají stanovené a vymezené podmínky pro užití. Obce s těmito neúčelovými dotacemi mohou nakládat podle vlastního uvážení, avšak existuje zde určité omezení. Musí se totiž vycházet z toho, zda jde o financování běžných nebo kapitálových výdajů.

2.5 *Dotace pro výstavbu veřejné kanalizace*

Protože je výstavba veřejné kanalizace (z pohledu financování a získání finančních prostředků) velmi náročná investiční akce a obec jako taková by její financování sama nezvládla, je spolufinancování ostatních subjektů nutností. Obce se tedy snaží získat peněžní prostředky prostřednictvím rozpočtů krajů, Státního fondu životního prostředí, dotací Ministerstev a také prostřednictvím fondů Evropské unie (tedy ze Strukturálních fondů v rámci Operačního programu Životní prostředí a Fondu soudržnosti).

2.5.1 Dotace Moravskoslezského kraje

Obce mohou pro výstavbu investiční akce (tedy konkrétně pro výstavbu veřejné kanalizace) získat finanční prostředky v rámci dotačního programu Moravskoslezského kraje. V této oblasti je možné využít dvou dotačních programů.

„Drobné vodohospodářské akce“

Cílem tohoto dotačního programu je podpořit projekty zaměřené na řešení problémů s odváděním a čištěním odpadních vod v obcích s počtem nižším než 2000 ekvivalentních obyvatel a zastavěných území s počtem obyvatel do 500 a zásobování pitnou vodou v obcích s počtem do 2000 ekvivalentních obyvatel a zastavěných území s počtem obyvatel do 500 v obcích s počtem do 5000 ekvivalentních obyvatel.

Předmětem této podpory jsou:

- výstavba, rozšíření, rekonstrukce kanalizační sítě,
- výstavba nebo rekonstrukce čistíren odpadních vod,
- rekonstrukce nebo rozšíření kanalizace v obcích, které mají nedostatečnou kapacitu odkanalizování a čištění.

Tento program má na starost a spravuje jej odbor životního prostředí a zemědělství Krajského úřadu Moravskoslezského kraje. Poskytuje se jednorázově, avšak nelze jej poskytnout na projekty podporované z dotačních programů, fondů a grantů Evropské unie. Finanční prostředky je možné poskytnout na projekty, jejichž rozpočtové náklady¹⁸ u obcí s počtem obyvatel do 500 nebo od 2000 do 5000 nejsou vyšší než 10 mil. Kč, anebo u obcí nebo svazku obcí s počtem obyvatel od 500 do 2000 nejsou rozpočtové náklady vyšší než 20 mil. Kč. V některých případech může o poskytnutí dotace pro investiční projekt s vyššími rozpočtovými náklady rozhodnout zastupitelstvo kraje. Dotace je poskytována v maximální výši do 75 % celkových rozpočtových (skutečných) nákladů.

„Podpora přípravy projektů v oblasti životního prostředí a zemědělství“

Cílem tohoto dotačního programu je podpořit rozvojové záměry obcí, svazků obcí, podnikatelských a neziskových subjektů prostřednictvím poskytování účelově určených

---

¹⁸ U projektu jde o náklady na stavbu a při výstavbě a rekonstrukci ČOV a staveb vodárenských objektů jde o náklady na technologii.

investičních dotací na vypracování projektové dokumentace pro realizaci projektů v oblasti životního prostředí a zemědělství, které budou uplatňovány pro získávání podpor z Evropské unie a z národních zdrojů. Podpora přípravy dokumentace podle tohoto programu je zaměřena na různé oblasti, z nichž jedna se zabývá vodním hospodářstvím. Tato oblast zahrnuje tři opatření. První opatření je snížení znečištění vod, které se zaměřuje zejména na výstavbu, rekonstrukci a intenzifikaci čistíren odpadních vod, výstavbu, rekonstrukci a dostavbu stokových systémů, druhé opatření je zlepšení jakosti pitné vody a třetí omezování rizika povodní.

Tento dotační program je administrován Odborem životního prostředí a zemědělství Krajského úřadu Moravskoslezského kraje. Dotace se poskytuje jednorázově na základě smlouvy o poskytnutí dotace, a to do 14 dnů ode dne uzavření smlouvy. Dotace se poskytuje do maximální výše prokázaných uznatelných nákladů projektu ve výši 75 %. Na úhradě zbývajících částí uznatelných nákladů projektu je obec povinna podílet se vlastními finančními prostředky alespoň v části 10 %. Dotace je poskytována ve výši nejméně 50 tis. Kč a nejvýše 2 mil. Kč.

Dotaci podle tohoto programu nelze poskytnout na projekty podporované z dotačních programů, fondů a grantů Evropské unie a na projekty podporované z jiných dotačních programů, fondů a grantů Moravskoslezského kraje.

2.5.2 Státní fond životního prostředí

Státní fond životního prostředí České republiky je specificky zaměřená instituce, která je významná při ochraně a zlepšování stavu životního prostředí. Příjmy Státního fondu životního prostředí¹⁹ jsou tvořeny především z plateb za znečišťování nebo poškozování jednotlivých složek životního prostředí (poplatky za vypouštění odpadních vod, za znečištění ovzduší, za ukládání odpadů apod.). Státní fond životního prostředí poskytuje finanční prostředky formou přímé finanční podpory (dotace, půjčky) a nepřímé finanční podpory (příspěvek na úhradu úroků z úvěru). O použití finančních prostředků ze Státního fondu životního prostředí rozhoduje ze zákona ministr životního prostředí na základě doporučení poradního orgánu - Rady Fondu. Státní fond životního prostředí podporuje projekty související s výstavbou veřejné kanalizace, a to v rámci následujících programů:

---

¹⁹ Příjmy Státního fondu životního prostředí nejsou součástí státního rozpočtu České republiky.

Program – Malé a střední zdroje

Tento program pomáhá obcím o velikosti 1000 až 2000 ekvivalentních obyvatel, u nichž doposud není vybudována čistírna odpadních vod, nebo kde bude stávající čistírna odpadních vod rozšířena nebo rekonstruována na kapacitu uvedené velikosti. Také se vztahuje na vybudování veřejné části kanalizace. Fond uvolňuje finanční prostředky průběžně dle smlouvy o poskytnutí podpory (na základě fakturačního principu) a to procentuálně, buď formou dotace, formou půjčky, nebo kombinací dotace i půjčky. U všech těchto forem platí, že celková podpora nesmí překročit 80 % ze základu podpory, která se stanoví ve smlouvě. V případě, že obec získá jen podporu formou dotace, pak může získat maximální výši 40 % ze základu podpory. Pokud přijme podporu ve formě půjčky, pak maximální výše půjčky může činit 40 % základu podpory a doba splatnosti půjčky při 1 % úroku p.a. může být maximálně 10 let. Použití finančních prostředků obec průběžně dokládá bankovními výpisy. Celkem může obec získat 30 mil. a tuto hranici nesmí překročit.

Program - Rozšíření kanalizačních systémů

Využívá se tam, kde se na vybudovanou kanalizaci připojuje další zdroj znečištění velikosti od 150 ekvivalentních obyvatel. Podpora je poskytována formou dotace, půjčky nebo kombinace dotace a půjčky a formou příspěvku na úhradu úroků z úvěru. Výše celkové podpory je maximálně 20 mil. Kč a tedy max. 80 % z uznatelných nákladů. Výše úroku z úvěru je stanovena na 1 % p.a. a maximální doba splatnosti je 7 let.

Kritérii pro výběr investičních akcí v rámci těchto dvou programů jsou měrná finanční náročnost, ekonomické parametry příjemce podpory (zejména ekonomické způsobilosti), zajištění celkového financování projektu po celou dobu výstavby, priority regionálních politik ochrany životního prostředí krajských úřadů, ekologická naléhavost ochrany území z hlediska ochrany vod, úroveň technického řešení.

2.5.4 Evropský fond regionálního rozvoje

Regionální politika Evropské unie, neboli politika hospodářské a sociální soudržnosti, funguje v rámci Evropské unie na principu solidarity, kdy bohatší státy přispívají na rozvoj chudších států a regionů, aby se zvýšila kvalita života obyvatel celé Evropské unie. Cíle politiky jsou realizovány pomocí strukturálních fondů a Fondu soudržnosti. V období 2007–2013 je pro Českou republiku vyčleněno až 26,69 mld. €, což je cca 752,70 mld. Kč, které může čerpat z fondů EU. Evropská unie financuje maximálně 85 % způsobilých výdajů.

Cíle politiky jsou realizovány prostřednictvím strukturálních fondů. Existuje několik strukturálních fondů EU a každý z nich pokrývá specifickou tématickou oblast. Strukturální fondy jsou určeny pro chudší nebo jinak znevýhodněné regiony (např. venkovské a problémové městské oblasti, upadající průmyslové oblasti, apod.). Existují dva strukturální fondy, a to Evropský fond pro regionální rozvoj, kterým jsou podporovány investiční projekty a Evropský sociální fond, který podporuje neinvestiční projekty. Finanční prostředky z těchto fondů jsou na úrovni členských států rozdělovány prostřednictvím operačních programů. **Evropský fond regionálního rozvoje** vznikl v roce 1974 a v současné době patří mezi nejvýznamnější strukturální fondy. Podporuje inovační akce a technická opatření (v oblasti regionálního rozvoje).

Operační programy

Pro využívání fondů Evropské unie v novém období, tj. v letech 2007-2013 připravila Česká republika celkem 24 operačních programů. Z tohoto počtu tvoří velkou část tématicky zaměřené programy (celkem osm), dále pak regionální programy (celkem sedm), dva operační programy evropské územní spolupráce a pět programů přeshraniční spolupráce. Pro vodní hospodářství je tedy možné využít tématický Operační program Životní prostředí.

Koordinaci působnosti těchto tzv. operačních programů provádí Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, avšak správa a řízení jednotlivých operačních programů je v působnosti příslušných rezortních ministerstev. Ministerstvo pro místní rozvoj plní u řady programů mimo jiné i roli přímého řídicího orgánu, který je zodpovědný za jejich úspěšné čerpání.

Operační program Životní prostředí je zaměřený na zlepšování kvality životního prostředí, přispívá ke zlepšování stavu ovzduší, vody i půdy, řeší problematiku odpadů a průmyslového znečištění, podporuje péči o krajinu a využívání obnovitelných zdrojů energie a budování infrastruktury. Pro operační program Životní prostředí je z evropských fondů (konkrétně Fondu soudržnosti a Evropského fondu pro regionální rozvoj) v letech 2007 - 2013 vyčleněno pro Českou republiku **4,92 mld. €** (cca 138,68 mld. Kč). Jde tedy o druhý největší český operační program. Ze všech prostředků určených z fondů EU pro ČR totiž tvoří 18,4 %. Z českých veřejných zdrojů má být navíc financování programu navýšeno o dalších 0,87 mld. €. V rámci Operačního programu Životní prostředí je žadatelům k dispozici **7 prioritních os** rozdělujících operační program na logické celky, a ty jsou dále konkretizovány prostřednictvím tzv. oblastí podpor, případně ještě podoblastí podpor.

Ty pak vymezují, jaké typy projektů mohou být v rámci příslušné prioritní osy podpořeny. Na výstavbu veřejné kanalizace připadá prioritní osa 1 Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní, na kterou je z fondů EU vyčleněno 1,99 mld. €, tj. 40,4 % operačního programu Životní prostředí. Prostřednictvím tohoto Operačního programu jsou podporovány následující aktivity:

- výstavba, rekonstrukce a intenzifikace ČOV nebo ekvivalentního přiměřeného čištění v aglomeracích pod 2000 EO, které se nacházejí v územích vyžadujících zvláštní ochranu,
- výstavba, rekonstrukce a dostavba stokových systémů v aglomeracích nad 2000 EO,
- budování a podpora systémů komplexního sledování, zjišťování a hodnocení stavu jakosti a množství povrchových a podzemních vod včetně vybavení provozovatelů monitorovacích systémů v investiční části a v neinvestiční části vybrané pilotní projekty eventuálně hradit z dostupných prostředků technické pomoci.

Žadatelem o přidělení příspěvku na projekty může být orgán státní správy a samosprávy, nezávislá organizace, výzkumný a vědecký ústav i PO a FO. Jedno z kritérií pro určení výše dotace je právě to, kdo je žadatelem. Může dosahovat až 90 % výše nákladů na projekt. Projekty mohou být omezeny minimální hranicí nákladů, která se liší podle druhu projektu. U kanalizací a čistíren odpadních vod jsou minimální náklady 5 milionů Kč.

2.5.5 Fond soudržnosti EU

Fond soudržnosti byl zřízen v roce 1993 s cílem pomáhat vybraným zemím a na rozdíl od strukturálních fondů je určený na podporu rozvoje chudších států, nikoli regionů. Poskytuje prostředky na velké investiční projekty v sektorech životního prostředí a dopravy v členských státech EU, avšak za předpokladu splnění dvou podmínek, a to HDP v přepočtu na obyvatele musí být nižší než 90 % průměru EU a země musí realizovat program „hospodářské konvergence“. Česká republika tyto podmínky splňuje. Dává se pozor na to, aby nebyl projekt financován z Fondu soudržnosti a strukturálních fondů současně. Míra pomoci poskytovaná prostřednictvím Fondu soudržnosti je 80-85 % veřejných výdajů. Konkrétně je pak stanovena podle typu projektu. Během nového finančního období 2007 - 2013 bude Evropská komise rozhodovat pouze o velkých projektech, tj. o projektech, jejichž celkové náklady přesahují 25 mil. €. Mnoho projektů v oblasti vodního hospodářství v ČR je hluboko pod touto hranicí a je proto nutné seskupit projekty a umožnit tak financování výsledných „skupinových projektů“ z prostředků Fondu soudržnosti.

3 NÁVRH FINANCOVÁNÍ VÝSTAVBY JIŽNÍ VĚTVE KANALIZACE MĚSTA ŠENOV

Město Šenov, které bylo představeno a charakterizováno v kapitole první, již zahájilo výstavbu jižní větve kanalizace. Tato jižní větev kanalizace navazuje na kanalizaci Sever, která byla v roce 2007 dokončena a na kterou byly získány prostředky ze Státního fondu životního prostředí, Evropského fondu pro regionální rozvoj a Operačního programu Infrastruktura – Priorita 3. Čistírna odpadních vod se v tomto městě realizovat nemusí, neboť stávající kanalizace je napojena na čistírnu odpadních vod v sousedním městě Havířov.

3.1 Veřejná kanalizace „Sever“

Výstavba této kanalizace se začala realizovat již od devadesátých let, kdy cílem bylo pokrýt severní část města veřejnou kanalizací. Samotná realizace však proběhla od roku 2005 – 2006 a celý projekt byl dokončen a zrealizován v roce 2007. Byla postavena oddílná splašková kanalizace o celkové délce 18,9 km s tím, že odpadní vody vedou na stávající čistírnu odpadních vod v Havířově, která má dostatečnou volnou kapacitu.

V rámci této velké investiční akce uzavřelo město Šenov na základě žádosti, která byla registrovaná dne 29. 7. 2004, se Státním fondem životního prostředí České republiky Smlouvu o poskytnutí podpory z Evropského fondu pro regionální rozvoj, ze Státního fondu životního prostředí ČR a z Operačního programu Infrastruktura – Priorita 3. Tato smlouva byla uzavřena na základě rozhodnutí ministra životního prostředí.

Dotace z Evropského fondu pro regionální rozvoj byla poskytnuta z Národního fondu dle zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů prostřednictvím státního rozpočtu České republiky a ze Státního fondu životního prostředí byla poskytována v režimu zákona č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Město Šenov mělo v souvislosti s výstavbou této veřejné kanalizace náklady na projektovou dokumentaci cca 1 mil. Kč, z čehož 50 % uhradil v roce 2007 Státní fond životního prostředí. Na samotnou výstavbu veřejné kanalizace Sever poskytl Státní fond životního prostředí prostřednictvím Evropského fondu pro regionální rozvoj peněžní prostředky ve výši 75 % základu, dále v rámci dotace Státního fondu životního prostředí peněžní prostředky ve výši 10 % základu a také poskytl půjčku ve výši 5 % základu,

přičemž základ pro stanovení podpory činil cca 147 mil,-Kč. Přesné částky uvádí tabulka č. 3.1. Příjmy získané na výstavbu veřejné kanalizace „Sever“ a tabulka č. 3.2. Výdaje poskytnuté na výstavbu veřejné kanalizace „Sever“.

Tyto prostředky by však nepokryly celou investici, a tak muselo město Šenov uvolnit finanční prostředky ze svého rozpočtu ve výši cca 22 mil. Kč.

Tab. č. 3.1 Příjmy získané na výstavbu veřejné kanalizace „Sever“

Příjmy (Kč)	Dotace ERDF 75 %	Dotace SFŽP 10 %	Půjčka SFŽP 5 %
r.2006	78 800 080	10 506 675	5 253 337
r.2007	25 908 751	4 189 296	294 646
CELKEM	104 708 831	14 695 971	7 347 983

Zdroj: Vlastní zpracování interních údajů města Šenov.

Tab. č. 3.2 Výdaje poskytnuté na výstavbu veřejné kanalizace „Sever“

Výdaje (Kč)	Dotace ERDF 75 %	Dotace SFŽP 10 %	Půjčka SFŽP 5 %
r.2006	92 915 335	12 388 708	6 194 353
r.2007	11 793 496	2 307 263	1 153 630
CELKEM	104 708 831	14 695 971	7 347 983

Zdroj: Vlastní zpracování dle interních údajů města Šenov.

Konkurz na výstavbu veřejné kanalizace Sever vyhrála stavební společnost Tchas s.r.o., která má sídlo v Ostravě. Celkem tedy výstavba veřejné kanalizace Sever přišla město na cca 160 mil. Kč a podle interních zdrojů města Šenov hotové dílo přejde do správy Severomoravským vodovodům a kanalizacím.

Akciová společnost Severomoravské vodovody a kanalizace Ostrava je největším výrobcem a dodavatelem pitné vody na Moravě a ve Slezsku. Jako druhou hlavní činnost zajišťuje odvádění a čištění vod odpadních. Působí ve čtyřech okresech Moravskoslezského kraje: Frýdek-Místek, Karviná, Nový Jičín a Opava. Společnost zásobuje pitnou vodou z veřejných vodovodů cca 720 tisíc osob (84,4 % z celkového počtu obyvatel) v městech a obcích výše uvedených okresů a na základě smluvního vztahu dodává pitnou vodu i do veřejné vodovodní sítě města Ostravy. Rozhodující podíl (více než 80 %) vyrobené pitné vody připadá na vodu z centrálních zdrojů upravovanou a rozváděnou v rámci Ostravského oblastního vodovodu. Na veřejnou kanalizaci provozovanou SmVaK Ostrava a.s. je napojeno 500 tisíc osob.

3.3 Veřejná kanalizace „Jih“

Pro výstavbu jižní větve veřejné kanalizace byla v souladu s Územním plánem města Šenov vytvořena projektová dokumentace (konkrétně se jedná o její část A), která definuje kanalizaci Šenov Jih. Realizací této stavby bude dokončeno odkanalizování celého města Šenov.

3.3.1 Současný stav jižní části města Šenov

Jižní část města Šenov je velmi rozlehlá s řídkou zástavbou a nízkou lidnatostí. V současné době, tedy v roce 2008 jsou splaškové odpadní vody z rodinných domků vypouštěny (přes domovní septiky nebo žumpy) do kanalizace, příkopů, vodotečí či tratí vodů a tento stav není příliš vyhovující. Nečištěné nebo nedostatečně čištěné splaškové odpadní vody jsou sváděny do místních vodních toků a následně do říčky Lučiny. Hygienické závady, k nimž dochází v současné době v průběhu odvádění odpadních vod a jejich nedostatečné čištění, působí negativně na stav životního prostředí jižní části města Šenov. Tato část města je velmi vhodná k bydlení a to, že zde není vybudována splašková kanalizace a čištění odpadních vod, je logická brzda pro novou výstavbu rodinných domků. Výstavbou veřejné kanalizace by tedy mělo být řešeno její odkanalizování oddílnou splaškovou kanalizací.

3.3.2 Projektová dokumentace a dopady na životní prostředí

Město Šenov již získalo dotaci z Moravskoslezského kraje na přípravu projektové dokumentace, a to jak pro územní řízení, tak i pro stavební řízení. Náklady na územní řízení činily cca 700 tis. Kč a na stavební řízení cca 900 tis. Kč. Celkem tedy náklady na projektovou dokumentaci vyšly na 1,6 mil. Kč a Moravskoslezský kraj přispěl částkou ve výši 75 % celkových nákladů, tedy 1,2 mil. Kč.

Po rozhovoru s místostarostou města Šenova lze konstatovat, že celkové náklady na výstavbu veřejné kanalizace budou činit cca 180 mil. Kč. Podle této projektové dokumentace budou odpadní splaškové vody přečerpávány k likvidaci na čistírnu odpadních vod sousedního města Havířov a srážkové vody budou odváděny jako doposud.

Stavba se podle projektové dokumentace člení na technologickou část a stavební část. Technologická část definuje pět čerpacích stanic, a to:

- čerpací stanice Březůvka
- čerpací stanice Šajarská

- čerpací stanice Okružní
- čerpací stanice Nádražní
- čerpací stanice Šutrovina

Jelikož odvod odpadních vod není ve všech částech možný, budou součástí kanalizační sítě i čtyři přečerpávací stanice. To znamená, že čerpací stanice Šajarská, čerpací stanice Okružní, čerpací stanice Nádražní a Šutrovina budou dopravovat odpadní vody do hlavní čerpací stanice Březůvka a tato přečerpá všechny odpadní vody na čistírnu odpadních vod Havířov.

Pro napájení čerpacích stanic elektrickou energií budou realizovány přípojky a protože investor zamýšlí předat dílo po jeho realizaci do správy Severomoravským vodovodům a kanalizacím, všechny čerpací stanice budou mít rádiový přenos provozních a zabezpečovacích stavů na dispečink firmy SmVaK.

Výstavba veřejné kanalizace bude situována v ulicích Václavovická, Závodní, U Nádraží, Škrbeňská, V Úvozu, Okružní, Dělená, Na Šišce, Březůvka, Větrná, Uzavřená, U Hřiště, Nad Kurty, Klidná, Ořechová, Rovná, Zelená, Frýdecká, Venkovská, Ke Stovkám, Volenská, Dubová, K Šajaru, Řadová, Světlá, U Lapačky, Nad Lapačkou, K Pískovně, Jižní, Šajarská, Okrajová, Sousedská, Příčná, Zahradní a Nad Potokem (viz Příloha č. 3).

Navržená stavba má charakter ekologické stavby, která má značný vliv na zlepšení životního prostředí v jižní části města. V současnosti zde žije cca 2100 obyvatel, takže z toho vyplývá, že kanalizace a hlavně čerpací stanice jsou dimenzovány na výhledový počet cca 2 500 obyvatel. Vliv tohoto investičního projektu na životní prostředí se projeví kladně v tom, že z jižní části města budou řádně odváděny a čištěny odpadní vody. Z hlediska širšího okolí se odvedení odpadních vod a jejich čištění na čistírnu odpadních vod v Havířově kladně projeví ve sníženém vypouštění nečištěných nebo nedostatečně čištěných odpadních vod do místních vodotečí a následně do říčky Lučina.

Negativní vliv na životní prostředí tento investiční projekt rozhodně nemá a samotné provozování vlastní stavby také nijak neovlivní životní prostředí. Trasy kanalizace jsou zde voleny tak, aby byla stávající zeleň dotčena v minimální míře. Vedou převážně v pomocných místních komunikacích nebo popřípadě jimi samými.

3.4 Typy zdrojů pro financování investiční akce

Při následujících úvahách o financování projektu je vhodné vycházet ze situace, že celkové náklady na výstavbu kanalizace Jih se předpokládají na cca 180 mil. Kč. Město Šenov má několik možností financování výstavby jižní větve veřejné kanalizace. Může využít, jak vlastní prostředky, tak i cizí prostředky, přičemž z cizích prostředků by bylo vhodné pro tuto investiční akci využít dotaci nebo úvěr (viz. kapitola 2.4).

3.4.1 Financování kanalizace z vlastních zdrojů

Jako první možnost se nabízí využití vlastních prostředků. Při analýze hospodaření města Šenov bylo zjištěno, že ročně může město poskytnout z plánovaných výdajů 4 - 5 mil. Kč. Tato částka však není dostačující na financování výstavby veřejné kanalizace. Plánované výdaje na výstavbu jižní větve kanalizace totiž výrazně převyšují možnosti financování města. Muselo by si tedy zbytek peněžních prostředků půjčit a pak postupně splácet. To by však znamenalo, že se obec velmi zadluží a realizace ostatních investičních akcí by se zastavila.

3.4.2 Financování kanalizace prostřednictvím úvěru

V případě zajištění finančních prostředků pomocí úvěru je nutno řešit rozložení splátek na delší období pro zachování hospodárnosti a je důležité zajistit řádný provoz města Šenov. Předpokladem pro získání úvěru je finanční zdraví obce, tedy nízký ukazatel dluhové služby. Vláda ČR přijala 14. dubna 2004 usnesení č. 346 o Regulaci zadluženosti obcí a krajů pomocí ukazatele dluhové služby. Ukazatel dluhové služby umožňuje základní přehled o přijatých úvěrech, půjčkách, případně vydaných obligacích, a související povinnost obce plnit závazky z dluhové služby. Za dobrý stav se pro obce považuje ten, když se ukazatel dluhové služby pohybuje do 30 %. Ve městě Šenov došlo v důsledku realizace výstavby veřejné kanalizace „Sever“ k výraznému zhoršení tohoto ukazatele. Pro lepší představu v roce 2006 činil ukazatel dluhové služby 21,86 % a v roce 2007 činil 51,91 %.

Vzhledem k tomu, že má město Šenov zřízený účet u České spořitelny, a.s. Frýdek-Místek, je velice pravděpodobné, že by žádalo o úvěr právě tuto instituci. Protože je ale ukazatel dluhové služby města příliš vysoký, je získání dalších úvěrů za dané situace značně omezeno.

3.4.3 Financování kanalizace prostřednictvím dotace

Výčet dotací, které mohou obce získat na výstavbu veřejné kanalizace, je uveden v kapitole 2.6. Všechny tyto výše uvedené dotace se sice týkají výstavby veřejné kanalizace, avšak město Šenov může nárokovat jen některé z nich. Každá z dotací má určité podmínky, které musí město dodržet.

Z **Moravskoslezského kraje** je poskytována dotace v rámci programu „Drobné vodohospodářské akce“, avšak město Šenov ji nemůže využít z důvodu nesplnění podmínky počtu ekvivalentních obyvatel. Lze tedy nárokovat pouze dotaci v rámci programu „Podpora přípravy projektů v oblasti životního prostředí a zemědělství“. Není však důležité se touto podporou dále zabývat, jelikož město Šenov tuto dotaci již využilo.

Státní fond životního prostředí poskytuje peněžní prostředky prostřednictvím programu „Program – Malé a střední zdroje“, avšak tento program nemůže město využít z důvodu velkého počtu obyvatel. Další program „Program - Rozšíření kanalizačních systémů“ se využívá tam, kde se na vybudovanou kanalizaci připojuje další zdroj znečištění velikosti od 150 ekvivalentních obyvatel. Tato dotace je pro město Šenov využitelná, jelikož splňuje podmínku počtu ekvivalentních obyvatel. Podpora je poskytována formou dotace, půjčky nebo kombinace dotace a půjčky a formou příspěvku na úhradu úroků z úvěru. Maximálně může získat 20 mil. Kč a tedy max. 80 % z uznatelných nákladů. Výše úroku z úvěru je stanovena na 1 % p.a. a maximální doba splatnosti je 7 let.

Co se týče fondů z Evropské unie, tak město Šenov může zažádat o prostředky z **Evropského fondu pro regionální rozvoj** prostřednictvím Státního fondu životního prostředí. Musí však splnit podmínku vytvoření platného územního rozhodnutí včetně nabytí právní moci, což doposud město nemá. Z Evropského regionálního rozvojového fondu může město získat peněžní prostředky, kdy jejich výše se bude odvíjet od toho, zda město uzavře smlouvu s provozovatelem či nikoliv. Pokud ano, pak Evropský fond pro regionální rozvoj uhradí náklady na stavbu ve výši 65 % a pokud ne, pak může získat finanční prostředky ve výši až 85 %.

Z **fondu soudržnosti** město Šenov peněžní prostředky nemůže použít, jelikož nesplňuje podmínku minimálních nákladů projektu 25 mil. €.

3.5 Varianty řešení

Na základě poznatků uvedených v předchozích kapitolách lze navrhnout varianty s možnostmi financování výstavby jižní větve veřejné kanalizace ve městě Šenov. Nejvhodnější způsob financování této velké investiční akce je kombinace různých zdrojů.

3.5.1 Varianta A

Město Šenov získá platné územní rozhodnutí a uzavře smlouvu s provozovatelem předmětné stavby. Provozovatel se tedy tímto podpisem zaváže, že uhradí 20 % nákladů na výstavbu veřejné kanalizace. Po splnění těchto podmínek město Šenov zažádá o dotaci ze Státního fondu životního prostředí a finanční prostředky získá kombinací dotace, vlastních prostředků, půjčky a příspěvku provozovatele. Částku ve výši 10 % uznatelných nákladů na výstavbu veřejné kanalizace uhradí město Šenov prostřednictvím úvěru u České spořitelny, a.s. Frýdek-Místek. Tento úvěr při úrokové sazbě 5,69 % bude splácet po dobu 6 let, ročně částkou ve výši 3 mil. Kč a úrok v prvním roce bude činit 1,02 mil. Kč. Zbylou částku ve výši 5 % získá prostřednictvím půjčky u Státního fondu životního prostředí, částku ve výši 20 % uhradí provozovatel podle uzavřené smlouvy a částku ve výši 65 % uhradí Evropský fond pro regionální rozvoj. Konkrétní částky uvádí tabulka č. 3.1. Navrhovaná kombinace financování veřejné kanalizace.

Tab. č. 3.1 Navrhovaná kombinace financování veřejné kanalizace

Prostředky	Výše prostředků (v tis. Kč)	Podíl financování (v %)
Dotace z ERDF	117 000	65
Vlastní prostředky	18 000	10
Půjčka ze SFŽP	9 000	5
Provozovatel	36 000	20
Celkové náklady	180 000	100

Zdroj: Vlastní zpracování dle informací z interních zdrojů města Šenov

3.5.2 Varianta B

Jako další možnost se nabízí využití úvěru na výstavbu veřejné kanalizace. Na rozdíl od varianty A, tato varianta nezajišťuje uzavření smlouvy s provozovatelem veřejné kanalizace a město Šenov za něj bude muset uhradit 20 % uznatelných nákladů. Šenov nemá licenci k provozování veřejné kanalizace, proto i v tomto případě nebude moci tuto veřejnou kanalizaci provozovat. Protože je město Šenov napojeno na čistírnu odpadních vod v Havířově, kterou provozuje společnost Severomoravské vodovody a kanalizace,

je velmi pravděpodobné, že právě tato společnost se stane provozovatelem veřejné kanalizace v Šenově. Finanční prostředky tedy město Šenov získá kombinací vlastních prostředků, dotace a půjčky. Město Šenov uhradí 30 % uznatelných nákladů prostřednictvím úvěru sjednaného s Českou spořitelnou a.s., Frýdek-Místek. Vzhledem k tomu, že se jedná o vysokou částku, bude vhodné tento úvěr rozložit na co nejdelší dobu splatnosti, čili na 15 let, při úrokové míře 5,99 %. Při této délce splatnosti bude město Šenov ročně splácet 3,6 mil. Kč a úrok v prvním roce bude činit 3,2 mil. Kč. Částku ve výši 5 % uznatelných nákladů získá město od Státního fondu životního prostředí a částku ve výši 65 % získá z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Pro tuto variantu řešení byla vytvořena tabulka č. 3.2. Navrhovaná kombinace financování veřejné kanalizace, která uvádí konkrétní hodnoty.

Tab. č. 3.2 Navrhovaná kombinace financování veřejné kanalizace

Prostředky	Výše prostředků (v tis. Kč)	Podíl financování (v %)
Dotace z ERDF	117 000	65
Vlastní prostředky	54 000	30
Půjčka ze SFŽP	9 000	5
Celkové náklady	180 000	100

Zdroj: Vlastní zpracování dle informací z interních zdrojů města Šenov

3.5.3 Varianta C

Město Šenov si zřídí licenci pro provozování veřejné kanalizace. Tím by uhradilo Severomoravským vodárnám a kanalizacím pouze náklady na čištění odpadních vod, a nikoliv za distribuci. Zřízení licence však není jednoduchou záležitostí a město Šenov by muselo splnit mnoho podmínek. Při použití této poslední varianty uvolní město z vlastních zdrojů finanční prostředky ve výši 10 % uznatelných nákladů (prostřednictvím úvěru, jak již bylo uvedeno ve variantě A), Státní fond životního prostředí poskytne půjčku ve výši 5 % uznatelných nákladů a Evropský fond pro regionální rozvoj poskytne finanční prostředky až do výše 85 % uznatelných nákladů. Konkrétní částky uvádí tab. č. 3.3 Navrhovaná kombinace financování veřejné kanalizace.

Tab. č. 3.3 Navrhovaná kombinace financování veřejné kanalizace

Prostředky	Výše prostředků (v tis. Kč)	Podíl financování (v %)
Dotace z ERDF	153 000	85
Vlastní prostředky	18 000	10
Půjčka ze SFŽP	9 000	5
Celkové náklady	180 000	100

Zdroj: Vlastní zpracování dle informací z interních zdrojů města

ZÁVĚR

Zásobování obyvatelstva kvalitní pitnou vodou, odvádění a čištění odpadních vod jsou základním předpokladem pro kvalitní lidský život. Podíl obyvatel zásobovaných jakostní pitnou vodou z veřejných zdrojů je vysoký, stejně jako podíl obyvatel žijících v domech, které jsou napojeny na kanalizaci pro veřejnou potřebu. Přesto však stále existují významné lokality zásobované vodou, které neodpovídají ve všech parametrech požadavkům legislativy na její jakost.

V národním hospodářství plní vodní hospodářství velmi důležitou a nenahraditelnou roli. Zabývá se především získáváním, dodáváním, odváděním a čištěním odpadní vody. Člení se do oboru vodních toků a oboru vodovodů a kanalizací. Hlavními cíli v oblasti ochrany vod jsou zlepšování stavu povrchových a podzemních vod, zajištění sledování a hodnocení jejich stavu, zajištění dodávky jakostní pitné vody pro obyvatelstvo, bezproblémové odvádění a čištění vod odpadních a minimalizace následků povodní. Problematika technické infrastruktury v oblasti vodního hospodářství je velmi aktuálním tématem v souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie.

Česká republika přijala se vstupem do Evropské unie legislativu Evropské unie. Z tohoto hlediska se konkrétně jedná o splnění limitů čištění odpadních vod dle směrnice EU 91/271/EHS, kdy do roku 2010 musí být všechny obce nad 2 000 ekvivalentních obyvatel napojeny na čistírny odpadních vod nebo musí zajistit výstavbu kanalizačního systému podle této směrnice.

S cílem naplnění požadavků směrnic má město Šenov v plánu dokončit výstavbu veřejné kanalizace. Město Šenov má v současnosti vybudovanou veřejnou kanalizaci v severní části města a připravuje výstavbu veřejné kanalizace v jižní části města. Výstavbou veřejné kanalizace by mělo být řešeno odkanalizování jižní části města Šenov oddílnou splaškovou kanalizací. Z tohoto je zřejmé, že po realizaci celého projektu dojde k doplnění stávající infrastruktury a celé území bude schopno plnit, jak požadavky definované stávající českou legislativou, tak i povinnosti ve vztahu k předpisům Evropské unie. Také selepší ochrana životního prostředí v oblasti čistoty odpadních vod a následně dojde ke zlepšení kvality povrchových vod.

Město Šenov však není schopné financovat tak náročnou investiční akci z vlastních zdrojů, a proto musí žádat o spolufinancování jiných subjektů. Hypotéza bakalářské práce,

že město Šenov není schopné financovat investiční akci z vlastních zdrojů bez použití dotací, byla tedy potvrzena.

Cíl bakalářské práce navrhnout možnosti financování výstavby jižní větve kanalizace ve městě Šenov byl splněn navržením tří hlavních variant. Z hlediska finanční situace města Šenov a náročnosti investiční akce je nejvhodnější varianta s nejmenším podílem vlastních prostředků obce a malým zatížením rozpočtu obce. Jedná se tedy o variantu první, která navrhuje uzavření smlouvy s provozovatelem veřejné kanalizace a využití finančních prostředků z Evropského fondu pro regionální rozvoj a ze Státního fondu životního prostředí. Provozovatel kanalizace tedy uhradí finanční prostředky ve výši 20 % uznatelných nákladů, Státní fond životního prostředí poskytne půjčku ve výši 5 % uznatelných nákladů, město Šenov uhradí z vlastních zdrojů prostřednictvím úvěru částku ve výši 10 % uznatelných nákladů a Evropský fond pro regionální rozvoj přispěje většinou částkou ve výši 65 % uznatelných nákladů.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Knihy:

- [1] Institut pro evropskou politiku EUROPEUM a kol. *Rozvoj územní veřejné správy v souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie*. 1. vydání. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2004. 208 s. ISBN 80-239-4100-3.
- [2] MARKOVÁ, H. *Finance obcí, měst a krajů*. 1. vydání. Praha: Orac, 2000. 190 s. ISBN 80 – 86199-23-1.
- [3] PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vydání. Praha: Management Press, 2004. 375 s. ISBN 80-7261-086-4.
- [4] REKTOŘÍK, J., ŠELEŠOVSKÝ, J. a kol. *Jak řídit kraj, město, obec: rukověť územní samosprávy. Díl 2, finance, rozpočty, účetnictví, veřejná kontrola*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2002. 135 s. ISBN 80-210-2955-5.

Legislativa:

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě.

Interní materiály obce:

Průvodní zpráva ke stavbě Kanalizace Šenov JIH.

Smlouva o poskytnutí podpory z Evropského fondu pro regionální rozvoj a ze Státního fondu životního prostředí ČR ze dne 28.6.2006.

Internetové zdroje:

Internetové stránky Českého statistického úřadu, dostupné na www.czso.cz,
[dne 2.ledna 2008]

Internetové stránky České spořitelny, a.s., dostupné na www.csas.cz, [dne 25.února 2008]

Internetové stránky města Šenov, dostupné na www.mesto-senov.cz, [dne 20.prosince 2007]

Internetové stránky Ministerstva financí ČR, dostupné na www.mfcr.cz, [dne 15.ledna 2008]

Internetové stránky Ministerstva životního prostředí ČR, dostupné na www.env.cz,
[dne 25. března 2008]

Internetové stránky Ministerstva zemědělství, dostupné na www.mze.cz, [dne 17.února 2008]

Internetové stránky Ostravských vodovodů a kanalizací, a.s., dostupné na www.ovak.cz
[dne 20.ledna 2008]

Internetové stránky Svazu vodního hospodářství ČR, dostupné na www.svh.cz,
[dne 3.února 2008]

Internetové stránky Moravskoslezského kraje, dostupné na www.kr-moravskoslezsky.cz,
[dne 2.ledna 2008]

Operační program Životní prostředí, dostupné na www.strukturalni-fondy.cz/opzp,
[dne 20. ledna 2008]

SEZNAM ZKRATEK

ČOV – čistírna odpadních vod

EHS – Evropské hospodářské společenství

EO – ekvivalentní obyvatelé

ES – Evropská společenství

EU – Evropská unie

ERDF – Evropský fond pro regionální rozvoj

OP – operační program

SFŽP – Státní fond životního prostředí

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo,
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně ke své vnitřní potřebě bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3),
- souhlasím s tím, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že údaje bakalářské práce, obsažené v Záznamu o závěrečné práci, umístěném v příloze mé bakalářské práce, budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO,
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona,
- bylo sjednáno, že užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 25. dubna 2008

.....
jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:

Dlouhá tř. 1, 736 01 Havířov - Město

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Mapa města Šenova

Příloha č. 2 – Organizační struktura města Šenov

Příloha č. 3 - Podrobná mapa vedení veřejné kanalizace „Jih“

Příloha č. 1

Organizační struktura města Šenov

